

EVOLUCIÓ DE LA DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA A ESPANYA I L'EUROZONA AMB UNA APROXIMACIÓ DE LA SITUACIÓ A CATALUNYA. 2007-2013

Introducció

En el darrer [informe sobre l'Evolució de les desigualtats socials a Catalunya](#) elaborat pel **CERES** i publicat per CCOO de Catalunya, es posava de manifest com l'impacte de la crisi estava fent augmentar les desigualtats a Catalunya, amb una distribució personal de la renda que es concentra cada cop més a favor d'una part més petita de la població. Com ja s'analitzava, la desigualtat en la distribució del conjunt de les rendes era clarament més accentuada que la que també existeix en les rendes del treball assalariat. I per tant, la distribució resultant del procés productiu, cada vegada més escorada en favor de les rendes del capital, era un factor subjacent en el creixement de les desigualtats. Aquest patró es reproduïa també pel conjunt de l'economia espanyola que comparteix amb la catalana elements estructurals en tot el procés de distribució de la renda.

Aquest nou informe intenta avançar en l'anàlisi de les desigualtats i es concentra en l'evolució del repartiment de la renda primària sorgida del procés productiu per Espanya i l'Eurozona amb les darreres dades disponibles fins l'any 2013, i fa una aproximació per Catalunya.

La distribució primària de la renda es determina en el procés de producció per la interacció d'una multiplicitat de factors, que tenen a veure amb la pròpia estructura productiva, la posició negociadora d'empresaris i assalariats, el nivell de regulació del mercat de treball, l'estratègia de negociació col·lectiva entre patronals i sindicats, o les decisions de política econòmica que es prenen a través de la legislació econòmica i laboral. El repartiment inicial de la renda entre rendes del capital i del treball, i les rendes dels sector públic, generen unes desigualtats que posteriorment queden més o menys atenuades amb els processos de distribució secundària de la renda, que s'articulen, principalment, a través l'acció del sector públic (tant des de la perspectiva de la seva estructura impositiva directa com de la distribució de la seva despesa), i que acaben configurant la distribució personal de la renda.

La participació de les rendes del treball i del capital en la Renda nacional bruta (RNB) condiona la capacitat redistribuïdora de la xarxa de seguretat que pels diferents grups de ciutadans més desfavorits s'articula a través de l'acció del sector públic, en la mesura que cada una d'aquestes fonts de renda parteixen de nivells de desigualtats diferents en la seva distribució. Essent el nivell de desigualtat més elevada en la distribució de les rendes del capital

que les del treball. Per tant, qualsevol política que tingui l'equitat com un dels seus eixos fonamentals ha de tenir en compte i actuar sobre l'estructura de repartiment de la renda primària.

Aquesta distribució primària de la renda també és important des d'una perspectiva macroeconòmica com a un dels factors determinants del creixement econòmic i els processos d'acumulació del capital, ja que les diferents fonts de renda tenen un impacte diferent sobre els components de la demanda agregada. Si bé per una part els beneficis empresarials i les rendes de la propietat juguen un paper fonamental com a finançadors de la despesa d'inversió, per una altra la major propensió al consum de les rendes salarials enfront de les del capital introdueixen un paper també determinant del pes d'aquestes rendes en la demanda agregada, a través del seu efecte directe sobre la despesa de consum, i de forma indirecte sobre la inversió.

1. La distribució de la Renda Nacional o Saldo de rendes primàries

La distribució funcional de la renda analitza la retribució als factors de producció associada a la nova activitat generada per una economia al llarg d'un exercici, i abans que es produeixi el procés redistributiu a través, principalment, de l'acció pública i vinculat a la tributació directa i al sistema de prestacions i despesa públiques. S'analitza així, la percepció de renda per cada un dels sectors institucionals¹ un cop han dut a terme el procés de distribució de les rendes de la propietat. S'obté d'aquesta manera la renda que acaba perceben cada un dels sectors institucionals, i que es coneix com el Saldo de renda primària de cada sector institucional.

La Renda nacional bruta (RNB) de l'economia o el Saldo de rendes primàries brutes de l'economia, és l'agregació dels Saldos de rendes primàries brutes dels diferents sectors institucionals. I difereix del PIB pel fet que la RNB no té en compte les rendes que generades internament es distribueixen a l'exterior de l'economia, i afegeix les rendes que generades a l'exterior perceben els sectors institucionals residents.

L'any 2013, la RNB de l'economia espanyola és el 99,3% del PIB generat, ja que enviem més renda a l'estranger que la que factors de producció nacional obtenen de l'exterior. Tot i així, al llarg de la crisi, i des de l'any 2007, s'ha reduït amb més intensitat el nivell de renda bruta que enviem a l'estranger que la que rebem de l'exterior², com a conseqüència, principalment, d'una caiguda més intensa de les rendes de la propietat (interessos, dividends, etc.) pagades a l'estranger que de les cobrades de l'exterior, i en menor mesura per una reducció del volum de remuneracions salarials a treballadors estrangers. En conjunt, hem passat d'enviar a l'estranger renda neta per valor de 26.134 milions d'euros l'any 2007 a 7.241 milions d'euros el 2013.

En aquest sentit, el procés de subtracció neta de renda que impliquen les relacions amb l'exterior ha passat de detreure, en termes nets, el -2,4% del PIB l'any 2007 al -0,7% del PIB

---

¹ La comptabilitat nacional distingeix cinc sectors institucionals: les empreses financeres, les empreses no financeres, les institucions sense finalitat de lucre, les administracions públiques, i les llars. Les empreses públiques productores de serveis o béns de mercat (que es venen per un preu que cobreix més del 50% del cost de producció) es computen dins dels sectors institucionals d'empreses financeres o no financeres. Per tant el sector institucional Administracions públiques computa la producció i subministrament de béns i serveis no destinats a la venda (el seu preu de venda no cobreix el 50% dels costos de producció) i la realització d'operacions de redistribució.

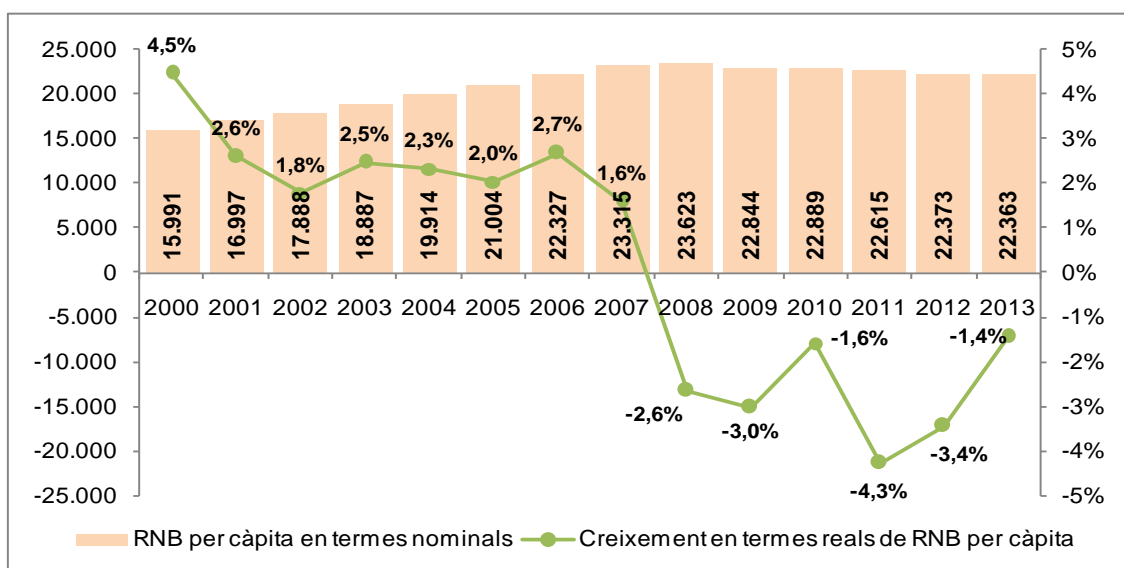
² Les retribucions a factors de producció externs netes de les retribucions rebudes de l'estranger s'obté com a suma de tres components diferenciats: les remuneracions dels assalariats pagades a factors exteriors menys les rebudes de l'estranger (l'any 2013 Espanya va rebre per aquest concepte 2.017 milions d'euros); els impostos nets de subvencions pagats a l'estranger menys els impostos nets de subvencions rebuts de l'exterior (l'any 2013 Espanya va ser un receptor net de subvencions per valor de 4.592 milions d'euros); i les rendes de la propietat pagades a factor exteriors menys les rebudes de l'estranger (l'any 2013 Espanya va pagar en termes nets a l'estranger 13.850 milions d'euros en rendes de la propietat).

l'any 2013. Així, entre els anys 2007 i 2013 la caiguda del -2,9% del PIB generat per l'economia espanyola s'acaba traduint en un retrocés de la RNB del -1,2%

La crisi ha significat, per tant, un ajust important de la renda distribuïda en l'economia espanyola que es posa de manifest de manera més accentuada quan descomptem l'efecte de l'increment dels preus. El PIB espanyol, que venia creixent en termes reals a una taxa anual acumulada del 3,8% de l'any 2000 al 2007, s'estanca l'any 2008, i passa a caure a una taxa anual acumulada del -1,1% fins a la darrera dada disponible l'any 2013, i acumula en aquests anys de crisi un retrocés del -6,3%. Paral·lelament, l'impacte de la crisi en la capacitat adquisitiva de la RNB distribuïda, es posa de manifest ja l'any 2008 amb una reducció del -1,0%, i acumula entre els anys 2007 i 2013 un retrocés del -12,8%.

Les conseqüències d'aquest ajust en el nivell de vida de la població és d'una magnitud encara més elevada, ja que té lloc en un context en què la població d'Espanya creix a una taxa anual acumulada del 0,5% entre els anys 2007 i 2013, un increment que tot i desaccelerar-se de forma important segueix essent positiu. Així l'impacte de la crisi en el nivell de vida, en termes mitjans, es deixa sentir ja l'any 2008, en què la capacitat adquisitiva de la RNB distribuïda per càpita cau el -2,6% (mentre la producció per càpita en aquell any cau el -0,5% en termes reals). Així, al llarg de la crisi, entre els anys 2007-2013, la capacitat adquisitiva de la RNB distribuïda per càpita acumula una reducció del -15,3% (mentre que la producció per càpita s'ha reduït en termes reals el -9,0%)³.

Gràfic 1. Evolució de la RNB per càpita i la seva capacitat adquisitiva. Espanya, 2000-2013

Nota: RNB per càpita: Renda Nacional Bruta per càpita en euros per habitant; Taxa de creixement de la capacitat adquisitiva de la RNB per càpita descomptada l'evolució de la inflació (IPC).

Font: Comptabilitat Nacional, Base 2010. INE, I IPC INE (2002-2002 base 1992, i 2003-2013 IPC base 2010). 2010-2013 dades provisionals.

³ La caiguda més accentuada de la capacitat adquisitiva de la RNB per càpita que del PIB per càpita en termes reals respon al fet que la inflació (evolució de l'IPC, amb un augment del 13,3% entre 2007 i 2013) creix per sobre del Deflactor del PIB (amb un augment del 3,6% entre 2007 i 2013), principalment, pel fet que el primer no recull l'efecte de la caiguda de preus de l'habitatge, mentre que el Deflactor del PIB sí que el recull.

1.1. Distribució de la Renda nacional l'any 2013

En aquest apartat es descriu quina és l'estructura de la distribució de la renda per l'economia espanyola i per l'Eurozona l'any 2013 desagregada en els seu tres components principals; les rendes del treball, les rendes del capital i les rendes de les administracions públiques.

L'economia espanyola manté l'any 2013 un patró de distribució de la renda primària pròxim al que es dona en el conjunt de països de l'Eurozona, si bé s'escora en favor de les rendes del capital i les rendes del treball autònom, la qual cosa es tradueix en un pes relatiu lleugerament més baix de les rendes salarials, i més acusadament de les rendes de les administracions públiques.

En canvi, l'economia espanyola mostra un patró diferenciat en la distribució de les rendes del capital, degut en bona part a l'estructura financera del teixit productiu espanyol, més dependent del recurs a l'endeutament amb el sistema bancari i menys capitalitzats (accions, participacions...) que el conjunt de l'Eurozona. El pes de les rendes empresarials no distribuïdes és significativament més elevat que en el conjunt de països de l'Eurozona. Això, es tradueix en un pes significativament més baix de les rendes de la propietat que obtenen una part de les llars espanyola, especialment pel menor pes que signifiquen els beneficis distribuïts de les empreses.

A més, també ajuda a explicar el major pes relatiu de les rendes del capital el component de la renda imputada a les llars propietàries del seu habitatge habitual, amb un pes més elevat que en el conjunt de països de l'Eurozona.

1.1.1. Espanya

En l'economia espanyola, l'any 2013, el 47,2% de la RNB percebuda pels factors de producció nacionals es distribueix en forma de rendes salarials (incloses les cotitzacions socials tant a càrrec del treballador com de l'empleador).

El treball autònom (rendes mixtes brutes percebudes per les famílies a través del treball autònom⁴) percep el 10,6% de la RNB. Cal tenir en compte que si bé majoritàriament aquestes rendes remuneren el treball, un part d'aquestes també van destinades a rendes del capital. La comptabilitat nacional estima que la part de la renda dels autònoms que es destina a la reposició del capital significa l'1,2% de la RNB.

Les administracions públiques retenen en forma de renda un altre 10,5% de la RNB, que posteriorment reverteixen sobre l'economia i les llars en forma de serveis i béns públics. El saldo de rendes primàries brutes de les Administracions públiques està compost pels impostos indirectes⁵ (descomptades les subvencions sobre la producció) amb un pes del 10,1% de la RNB; pel valor de la depreciació dels actius fixes en mans de les Administracions públiques, amb un pes del 2,7% de la RNB; i per un component detractor de renda associat a les rendes netes de la propietat de les Administracions públiques, que solen tenir un valor negatiu com a conseqüència dels interessos pagats per la càrrega del deute públic, i que per Espanya resten pes a la renda percebuda per les Administracions públiques, i signifiquen el -2,3% de la RNB.

---

⁴ Rendes generades en empreses no constituïdes en societats propietat de les llars i que revesteixen la forma d'empreses individuals o de societats personalistes sense personalitat jurídica. Inclou les rendes dels agricultors, dels empresaris i treballadors autònoms i dels professionals liberals.

⁵ Imposts sobre la producció i les importacions percebuts per les Administracions públiques.

El 31,7% restant de la RNB es correspon amb les rendes del capital integrades per tres components: les rendes no distribuïdes de les empreses (saldo de rendes primàries brutes de les empreses no financeres i financeres i de les institucions sense finalitat de lucre); les rendes netes de la propietat corresponents a les llars (rendes distribuïdes de les societats, interessos nets que reben les famílies, rendes de la propietat atribuïbles als prenedors d'assegurances o a pagar sobre els drets per pensions, i les rendes netes de la terra i el subsòl que van a parar a les llars); i les rendes brutes imputades als propietaris del seu habitatge habitual.

Així, per una part, el sector empresarial⁶ reté el 20,7% de la RNB. La comptabilitat nacional estima que el sector empresarial destina l'11,1% de la RNB a la reposició dels seus actius fixes, mentre que la resta de renda no distribuïda, que equival al 9,6%, les empreses la disposen per cobrir la nova inversió, els impostos directes sobre societats, el retorn del principal del deute acumulat (associat o no a processos de desapalancament), i/o l'augment de la seva posició creditora a través de la compra d'actius financers.

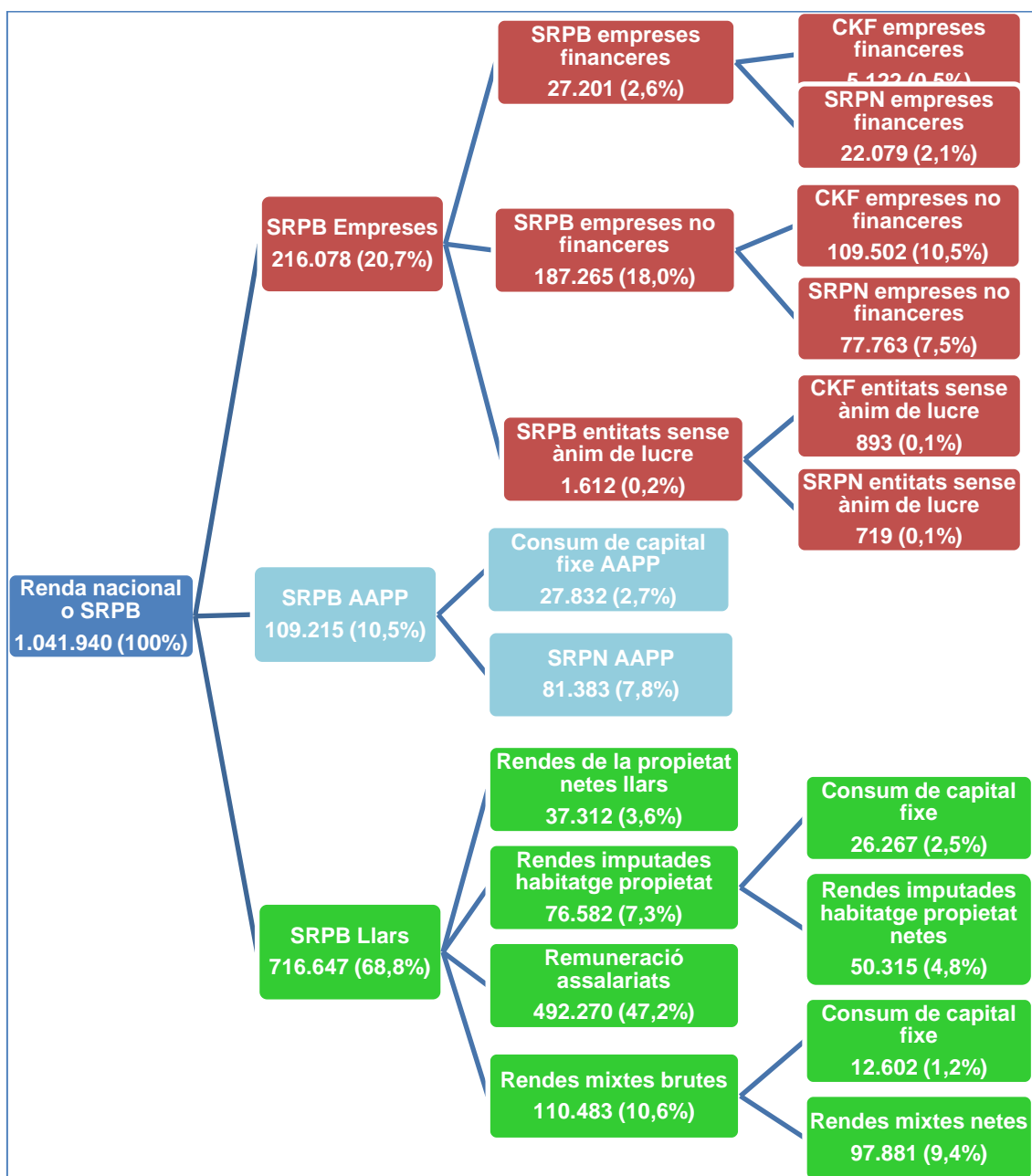
Paral·lelament, una part de les llars espanyoles perceben del procés productiu el 3,6% de la RNB en forma de rendes de la propietat. El component principal d'aquestes rendes són les rendes distribuïdes de les societats, que signifiquen l'1,9% de la RNB; segueixen en ordre d'importància les rendes de la propietat atribuïdes als assegurats, que signifiquen l'1,6% de la RNB; mentre que les rendes netes de la terra i els interessos nets de les llars tenen un pes residual ja que en conjunt sumen el 0,03% de la RNB.

Finalment, les rendes imputades a les llars propietàries dels seus habitatges principals signifiquen el 7,3% de la RNB.

---

⁶ El sector empresarial financer, el sector empresarial no financer i les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFL)

Gràfic 2. Les rendes primàries percebudes pels diferents sectors institucionals. Espanya, 2013

Unitats: milions d'euro. Entre parèntesi pes sobre el total de la Renda Nacional o Saldo de rendes primàries brutes (SRPB).

Nota: SRPB = Saldo de rendes primàries brutes: SRPN = Saldo rendes primàries netes (descomptada la depreciació del capital o consum de capital fixe, CKF). El Saldo de rendes primàries brutes ens indica pel conjunt de l'economia i per a cada sector institucional el volum de renda percebuda del procés productiu un cop s'han restat les rendes de la propietat pagades a l'exterior (i als altres sectors institucionals en el cas de cada un dels sectors institucionals), i s'han afegit les rendes de la propietat rebudes de l'exterior (i dels altres sectors institucionals en el cas de cada un dels sectors institucionals). La remuneració dels assalariats és en aquest cas un concepte nacional, i per tant té restades les rendes del treball pagades a no residents i afegides les rendes del treball obtingudes a l'estranger per treballadors residents. Així mateix, es descompten els impostos nets sobre la producció pagats a l'estranger per residents, i els impostos nets sobre la producció cobrats per les Administracions públiques a subjectes no residents.

Font: Elaboració pròpia a partir de Comptabilitat Nacional, Base 2010. INE. 2010-2013 dades provisionals.

1.1.2. Eurozona

En relació amb els divuit països de l'Eurozona⁷, l'economia espanyola es situa l'any 2013 entre les economies - conjuntament amb Xipre, Irlanda, Grècia, i Itàlia - on el pes de les rendes del capital és més elevat, el 31,7% de la RNB espanyola, mentre que en el conjunt dels divuit països de l'Eurozona aquestes signifiquen el 30,2% de la RNB.

L'agregat de les rendes brutes empresarials no distribuïdes i les rendes de la propietat de les llars, signifiquen el 24,2% de la RNB en l'economia espanyola, just per sobre del pes d'aquestes rendes en el conjunt de l'Eurozona, que és del 24,1%. L'economia espanyola es situa en un nivell intermedi pel que fa al pes d'aquestes rendes, per sota del pes que tenen per exemple a Irlanda i Alemanya, al voltant del 28%, però per sobre del pes que tenen per exemple a França i Finlàndia, al voltant del 19%.

Tot i així, l'economia espanyola manté un pes més elevat que la majoria de països de l'Eurozona de les rendes empresarials no distribuïdes, que signifiquen el 20,6% de la RNB. Mentre que el pes de les rendes netes de la propietat percebudes per les llars es situa clarament per sota de la majoria de països de l'Eurozona, amb un pes del 3,7% de la RNB. En el conjunt de països de l'Eurozona aquests pesos són del 15,7% i el 8,3%, respectivament.

El tercer component de les rendes del capital, les rendes imputades als propietaris del seu habitatge habitual, tenen també un pes més elevat en l'economia espanyola que en la majoria de països, el 7,4% de la RNB, quan en conjunt de països de l'Eurozona aquest pes és del 6,3%. Això respon a l'elevat percentatge de famílies espanyoles que, en comparació amb l'Eurozona, viuen en habitatges de propietat enfront al lloguer. Així, si bé a Xipre i Grècia aquest pes és significativament més elevat, al voltant del 10%, Espanya es troba lluny de països com Alemanya, Estònia o Holanda amb pesos inferiors al 4%.

Pel que fa al pes de les rendes salarials Espanya es situa en un nivell intermedi, amb un pes per sota del 47,9% que signifiquen aquestes rendes en el conjunt de l'Eurozona. Lluny, per una part, dels països on aquest pes és més elevat, com a Bèlgica, França, o Finlàndia, amb una participació al voltant del 52%. Però també clarament per sobre del pes que tenen les rendes salarials a països com Itàlia, Xipre o Eslovàquia, al voltant del 40%, o Grècia amb el 32,4%.

Per la seva part, l'economia espanyola es manté encara entre els països amb un pes més elevat de les rendes dels treballadors autònoms (les rendes mixtes brutes), el 10,6% de la RNB, si bé a certa distància de Grècia i Itàlia, on aquest pes es situa en el 20,7% i el 15,6%, respectivament, però per sobre del pes que tenen aquestes rendes a Bèlgica, França, o Finlàndia, amb uns pesos al voltant del 6%. Mentre que en el conjunt de l'Eurozona aquestes rendes signifiquen el 9,3% de la seva RNB.

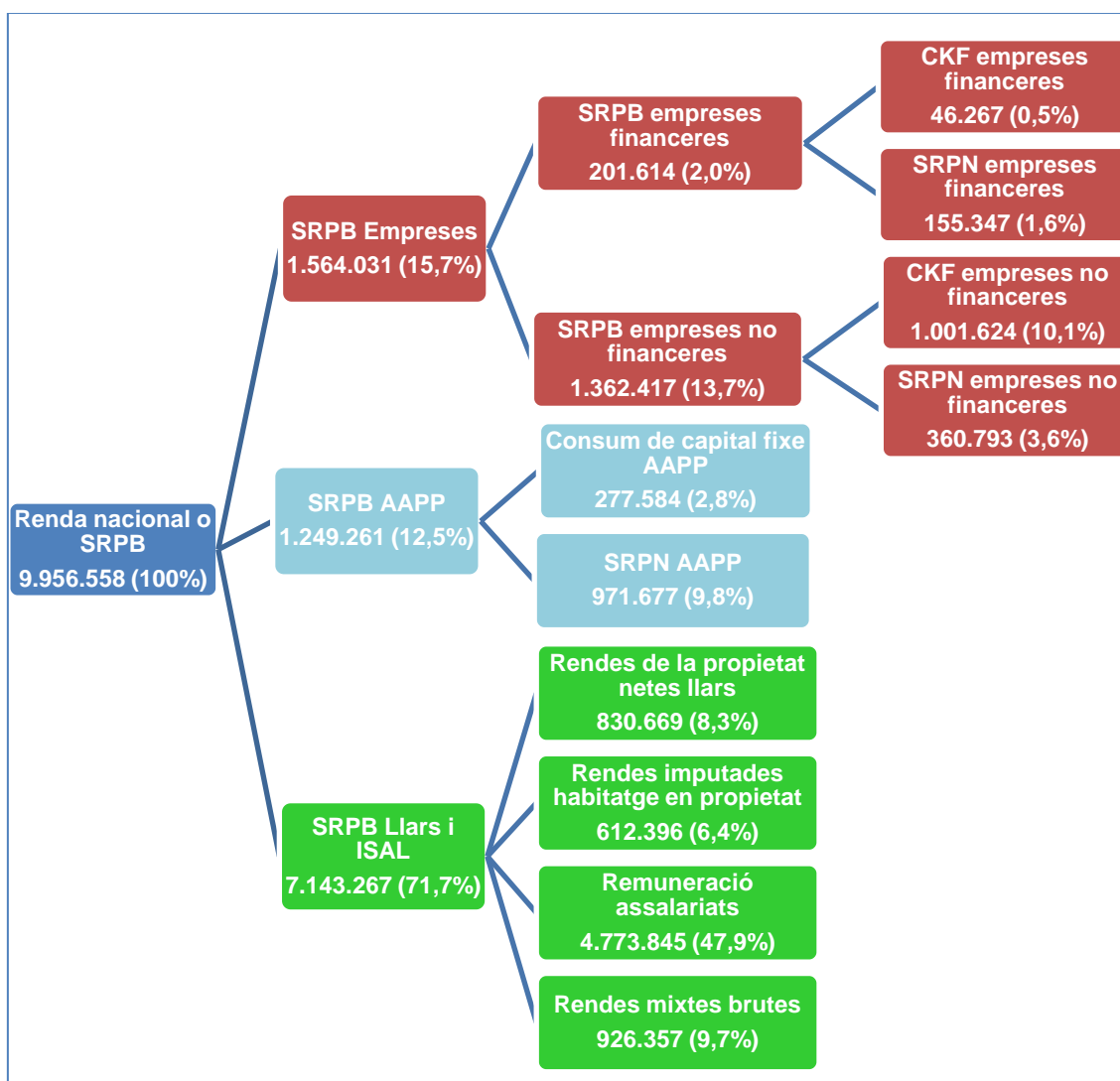
Finalment, el saldo de rendes primàries brutes de les Administracions públiques, compostat pels impostos indirectes (descomptades les subvencions sobre la producció) i les rendes netes de la propietat de les Administracions públiques, mantenen un pes a Espanya, del 10,5%, per sota del pes que tenen en el conjunt de països de l'Eurozona, on aquest pes és del 12,5%. Espanya, és conjuntament amb Alemanya i Bèlgica, els tres països de l'Eurozona amb un pes més baix d'aquestes rendes, al voltant tots ells del 10%.

En el següent quadre es mostra per l'any 2013 la distribució de la RNB pel conjunt de països de l'Eurozona.

---

⁷ L'Eurozona-18 està composta pels països de la UE que en data 01/01/2014 integren la Zona Euro: Bèlgica, Alemanya, Estònia, Irlanda, Grècia, Espanya, França, Itàlia, Xipre, Letònia, Luxemburg, Malta, Holanda, Àustria, Portugal, Eslovènia, Eslovàquia i Finlàndia.

Gràfic 3. Les rendes primàries percebudes pels diferents sectors institucionals. Eurozona (18 països), 2013

Unitats: milions d'euro. Entre parèntesi pes sobre el total de la Renda nacional bruta (RNB) o Saldo de rendes primàries brutes (SRPB).

Nota: SRPB = Saldo de rendes primàries brutes; SRPN = Saldo rendes primàries netes (descomptada la depreciació del capital o consum de capital fixe, CKF). El Saldo de rendes primàries brutes ens indica pel conjunt de l'economia i per a cada sector institucional el volum de renda percebut del procés productiu un cop s'han restat les rendes de la propietat pagades a l'exterior (i als altres sectors institucionals en el cas de cada un dels sectors institucionals), i s'han afegit les rendes de la propietat rebudes de l'exterior (i dels altres sectors institucionals en el cas de cada un dels sectors institucionals). La remuneració dels assalariats és en aquest cas un concepte nacional, i per tant té restades les rendes del treball pagades a no residents i afegides les rendes del treball obtingudes a l'estranger per treballadors residents. Així mateix, es descompten els impostos nets sobre la producció pagats a l'estranger per residents, i els impostos nets sobre la producció cobrats per les Administracions públiques a subjectes no residents.

Font: SEC Base 2010. Eurostat. 2010-2013 dades provisionals.

1.2. Evolució de la distribució de la Renda nacional en els anys de la crisi, 2007-2013

En aquest apartat es descriu l'evolució en el patró de distribució de la renda primària per l'economia espanyola i per l'Eurozona al llarg dels anys 2007-2013, desagregada en els seus tres components principals, les rendes del treball, les rendes del capital i les rendes de les administracions públiques.

En el conjunt del període 2007-2013, el comportament de l'economia espanyola es diferencia, en primer lloc, pel fet que mentre aquesta pateix un ajust de la renda a distribuir, en el conjunt de països de l'Eurozona té lloc un increment de la renda primària. Això ha significat trencar amb el procés de convergència d'Espanya amb la renda per càpita mitjana de l'Eurozona, amb un increment del diferencial de renda per càpita al llarg dels anys de la crisi, i especialment amb els països més rics de l'Eurozona.

En l'economia espanyola, aquest ajust s'ha fet amb una reducció en termes absoluts i una pèrdua de pes en la distribució, tant de les rendes salarials, com de les rendes del treball autònom, com de les rendes de les administracions públiques.

Aquest ajust, en canvi, no l'han tingut els principals components de les rendes del capital, que no només han guanyat pes en la distribució de la renda primària, si no que també han incrementat en termes absoluts, tant les rendes empresarials no distribuïdes, com les rendes netes de la propietat que reben una part de les llars espanyoles, com la renda imputada als propietaris dels seus habitatges habituals.

En el conjunt de països de l'Eurozona, acompanyant l'increment de la renda generada, i a diferència del que succeeix a Espanya, ha tingut lloc un augment de la participació de les rendes salarials, i un lleuger augment de la participació de les rendes de les Administracions públiques. Aquests dos increments, especialment pel que fa a la participació de les rendes salarials, han estat més intensos en les sis economies més riques de l'Eurozona.

Paral·lelament, segueixen perdent pes les rendes del treball autònom, que a més han vist reduït el seu volum en termes absolut. Un patró compartit per la gran majoria de països de l'Eurozona i que ja s'estava produint abans de l'esclat de la crisi econòmica.

Les rendes del capital han mantingut en el conjunt de l'Eurozona un comportament clarament més moderat que en l'economia espanyola, amb un reducció de pràcticament tots els seus components. Només la renda imputada als propietaris dels seus habitatges habituals han guanyat pes en la distribució de la renda primària, si bé això ha estat més que compensat pel creixement moderat de les rendes empresarials no distribuïdes, que perden pes relatiu, i sobretot, per la significativa reducció que experimenten les rendes de la propietat percebudes per una part de les llars de l'Eurozona. Aquestes rendes, no només perden pes sino que cauen en termes absoluts. Aquests comportaments, s'expliquen principalment, per l'evolució de les sis economies més riques de l'Eurozona, que amb algunes particularitats, reproduïxen aquest patró de comportament dels diferents components de les rendes del capital.

1.2.1. Espanya

L'impacte de la crisi en l'economia espanyola amb una reducció del -1,2% de la RNB, ha fet que l'any 2013 es repartissin entre els sectors institucionals 12.733 milions d'euros menys que el 2007.

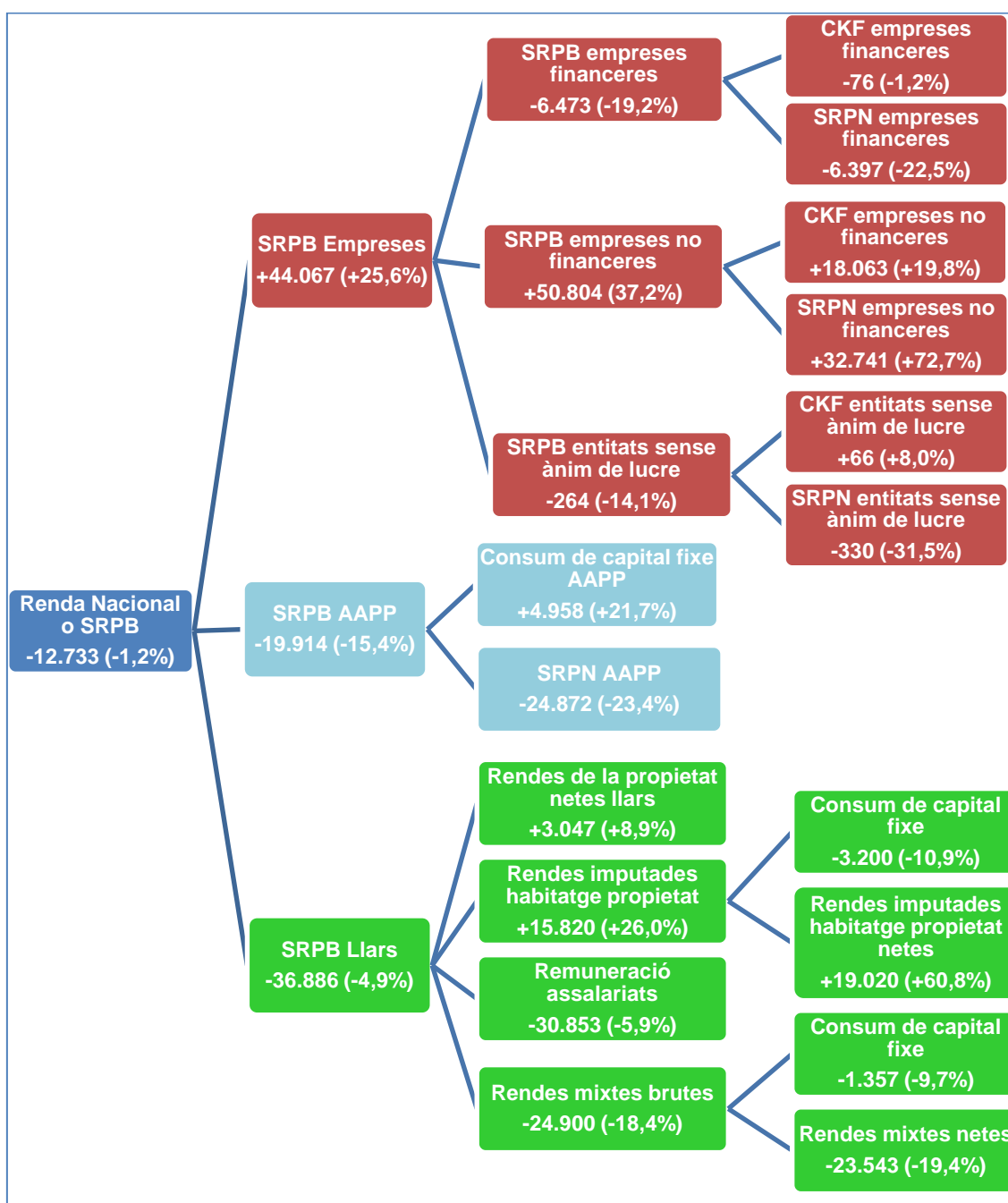
El repartiment d'aquest ajust s'ha fet de manera desequilibrada, assumint de forma desproporcionada la càrrega de l'ajust en primer lloc les rendes salarials, i en segon lloc les rendes dels treballadors autònoms, mentre que les rendes del capital (beneficis no distribuïts de les empreses, i rendes de la propietat de les llars⁸) han crescut de manera extraordinària.

---

⁸ Les rendes de la propietat de les llars inclouen els interessos nets rebuts per les llars, les rendes distribuïdes per les empreses i percebudes per les llars, les rendes atribuïdes als assegurats, i les rendes netes de la terra i el subsòl percebudes per les llars)

En el següent quadre es mostra l'evolució de la distribució de la RNB entre els diferents factors de producció en l'economia espanyola entre el darrer any abans de l'inici de la crisi i el 2013.

Gràfic 4. Variació de les rendes primàries netes percebudes pels diferents sectors institucionals. Espanya, 2007-2013

Unitats: milions d'euro. Entre parèntesi taxa de creixement en %.

Nota: SRPB = Saldo de rendes primàries brutes: SRPN = Saldo rendes primàries netes (descomptada la depreciació del capital o consum de capital fixe, CKF). El Saldo de rendes primàries brutes ens indica pel conjunt de l'economia i per a cada sector institucional el volum de renda percebut del procés productiu un cop s'han restat les rendes de la propietat pagades a l'exterior (i als altres sectors institucionals en el cas de cada un dels sectors institucionals), i s'han afegit les rendes de la propietat rebudes de l'exterior (i dels altres sectors institucionals en el cas de cada un dels sectors institucionals). La remuneració dels assalariats és en aquest cas un concepte nacional, i per tant té restades les rendes del treball pagades a no residents i afegides les rendes del treball obtingudes a l'estranger per treballadors residents. Així mateix, es descompten els impostos nets sobre la producció pagats a l'estranger per residents, i els impostos nets sobre la producció cobrats per les Administracions públiques a subjectes no residents.

Font:Elaboració pròpia a partir de Comptabilitat Nacional, Base 2010. INE. 2010-2013 dades provisionals.

Les rendes dels assalariat pateixen, entre aquests anys, un ajust de 30.853 milions d'euros, amb una caiguda del -5,9%, clarament més intensa que la del conjunt de l'economia i per tant, amb una pèrdua de pes en el procés de distribució de la renda primària, passant de significar el 49,6% l'any 2007 al 47,2% de la RNB l'any 2013.

Cal tenir en compte que en el darrer cicle econòmic, iniciat a mitjans dels norantes, l'economia espanyola havia viscut una fase de creixement econòmic relativament sostingut fins l'any 2007, amb uns increments importants de l'ocupació, si bé amb una relativa estabilitat de la participació de les rendes del treball en la distribució del PIB, al voltant del 48,5%. Una fase expansiva que en part s'havia alimentat d'un creixement moderat de les remuneracions mitjanes dels assalariats, properes als creixements de la productivitat, i que estava en bona part recolzat en el creixement de sectors intensius en mà d'obra i baix valor afegit, com en general ho és el de la Construcció.

L'esclat de la crisi financera internacional, les restriccions financeres imposades des d'aleshores, i els canvis desreguladors en la legislació laboral espanyola, mostren com, i malgrat un primer repunt de la participació de la rendes salarials en la RNB en els dos primers anys de crisi⁹, té lloc un procés de reducció d'aquesta participació que s'accentua en els dos darrers anys.

La reducció de les rendes salarial respon a la forta caiguda dels assalariats i la devaluació salarial. La remuneració mitjana per assalariat¹⁰ ha tingut un creixement clarament per sota al de la productivitat mitjana en el conjunt dels anys que portem de la crisi¹¹.

Així, entre els anys 2007 i 2013 la productivitat mitjana creix a un ritme del 2,4% anual acumulat, mentre que la remuneració per assalariat ho fa a un ritme de l'1,9% anual acumulat.

La caiguda de les remuneracions dels treballadors assalariats en els anys de la crisi es produeix per una caiguda tant de les remuneracions netes, que cauen el -6,1% entre el 2007 i el 2013, com de les cotitzacions socials (tant a càrrec del treballador com de l'empresa) que es redueixen el -5,4% com a conseqüència de la caiguda de l'ocupació. Així, els dos components perden pes respecte del PIB. Els Sous i salaris nets perden -1,1 punts percentuals del PIB i les cotitzacions socials perden -0,3 punts percentuals del PIB.

Aquest resultat contrasta relativament amb el que venia succeint en els anys de creixement previs a la crisi, en què una part de la caiguda del pes de les remuneracions dels assalariats es compensa per un augment del pes de les cotitzacions socials.

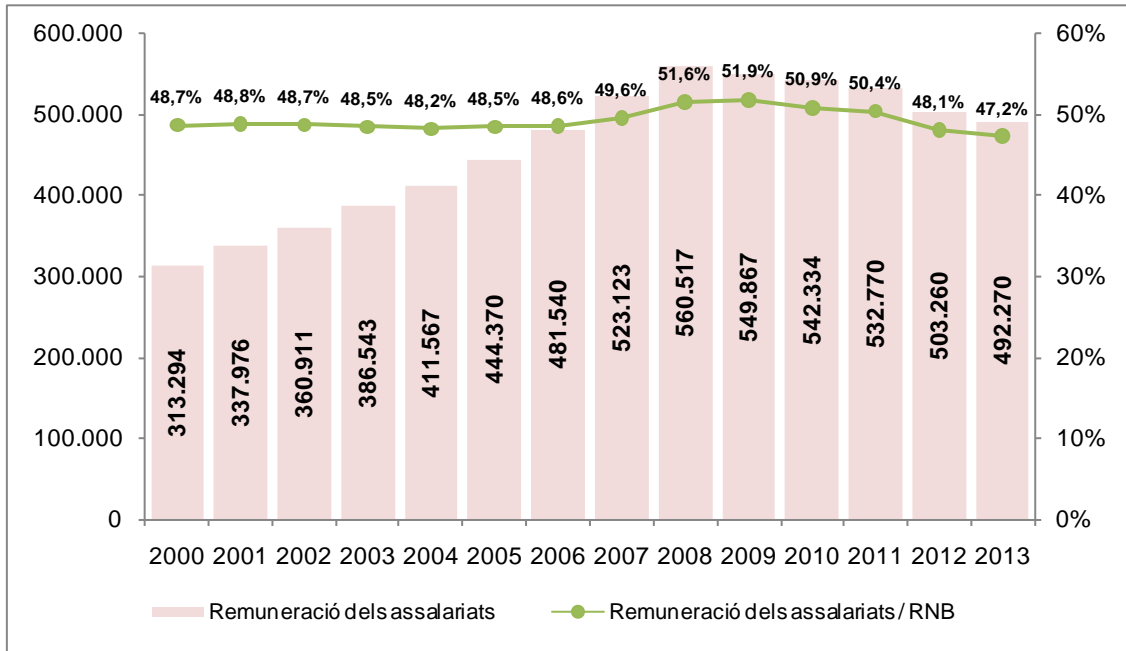
---

⁹ En els primers dos anys de crisi, l'efecte d'uns increments salarials pactats en acords col·lectius previs a la crisi, introdueix una certa inèrcia a la remuneració dels assalariats, que explica l'augment inicial del pes de la remuneració dels assalariats.

¹⁰ La comparació de l'evolució de la productivitat amb la remuneració per assalariat es fa en termes de la remuneració dels assalariats interior.

¹¹ En els anys inicials de la crisi -2008 i 2009- la remuneració mitjana per assalariat creix per sobre dels augments de la productivitat mitjana. L'impacte de la crisi en un principi es va concentrar en els llocs de treball amb pitjors condicions laborals i per tant amb menys capacitat de negociació. De manera que, la remuneració mitjana per assalariat no només es va veure impulsada per la inèrcia d'uns creixements salarials pactats en acords col·lectius previs a la crisi, si no també per un efecte composició derivat de la pèrdua de pes relativa dels llocs de treball pitjor remunerats.

Gràfic 5. Evolució de la remuneració dels assalariats en termes absoluts i en relació amb la RNB. Espanya, 2000-2013

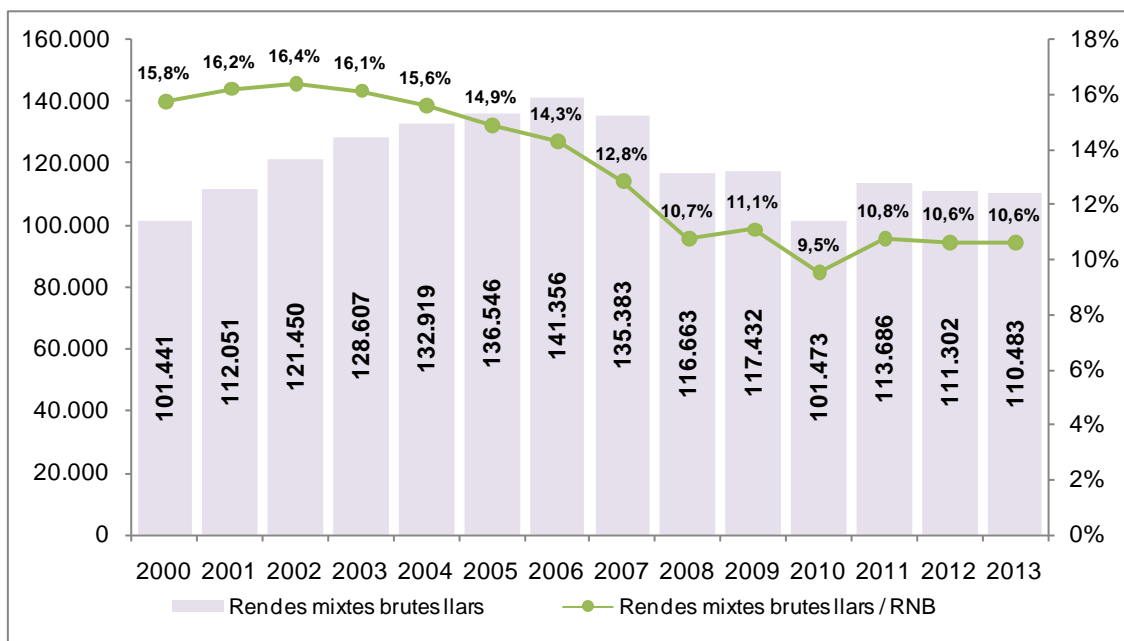
RA: Remuneració dels assalariats (en milions d'euros i en % respecte de la RNB). Inclou les cotitzacions socials a càrrec dels empleats i dels empleadors.

Font: Comptabilitat Nacional, Base 2010. INE. 2010-2013 dades provisionals.

Paral·lelament, les rendes mixtes del treball autònom amb un ajust de 24.900 milions d'euros, cauen el -18,6% en relació a l'any 2007. D'aquest retrocés la comptabilitat nacional estima que el consum de capital fixe de les llars (la inversió per reposar el desgast dels equips productius) es redueix en 1.357 milions d'euros, mentre que la renda mixta neta dels treballadors autònoms perd 23.543 milions d'euros. Com en el cas de les rendes salarials, aquest ajust respon en bona part al retrocés del nombre d'efectius que perceben aquest tipus de renda. Així, el nombre de treballadors autònoms es redueix entre aquests dos anys el -13,6%.

Per tant, aquestes rendes, que en bona part es corresponen amb rendes del treball, també han perdut pes en el procés de distribució de la renda primària, en passar del 12,8% al 10,6% de la RNB, un ajust en termes de participació en la RNB que de totes maneres ja s'estava produint fins i tot abans de la crisi econòmica.

Gràfic 6. Evolució de les Rendes del treball autònom en termes absoluts i en relació amb la RNB. Espanya, 2000-2013

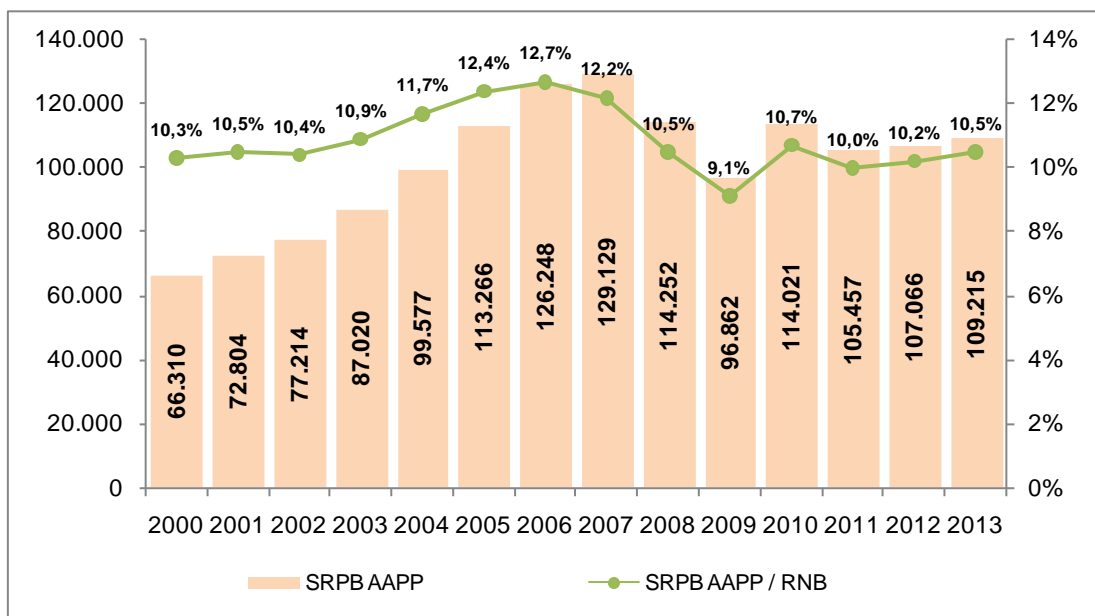

Rendes mixtes de les llars: Rendes dels treballadors autònoms i professionals lliberals (en milions d'euros i en % respecte de la RNB). Inclou les rendes del capital, i les rendes del treball dels treballadors autònoms.
 Font: Comptabilitat Nacional, Base 2010. INE. 2010-2013 dades provisionals.

Per la seva part, el saldo de rendes primàries brutes del sector públic, també es redueix de forma acusada, 19.914 milions d'euros menys que el 2007, un retrocés del -15,4%, com a conseqüència, principalment, de l'impacte negatiu que implica la major càrrega dels interessos del deute. Així, les rendes de la propietat netes a pagar pel sector públic augmenten la seva factura en 17.027 milions d'euros. A més, es redueix la recaptació neta d'impostos sobre la producció, que malgrat els augments en els tipus impositius de l'IVA, primer el 2010 i posteriorment en la segona meitat del 2012, perden 7.845 milions d'euros entre els anys 2007 i 2013. La comptabilitat nacional estima que aquestes dues reduccions han estat en part compensades per l'augment en les inversions per reposar el desgast del capital de les Administracions públiques, amb un augment de 4.958 milions d'euros¹².

¹² Cal tenir en compte que la recaptació sobre els impostos sobre la renda i el capital, associada a la tributació directa, ha tingut una davallada de 32.837 milions d'euros entre el 2007 i el 2013, un retrocés del -23,0%. Aquesta no es comptabilitza com a renda primària de les administracions públiques ja que forma part del procés de distribució secundària de la renda.

Gràfic 7. Evolució del saldo de rendes primàries de les Administracions públiques en termes absoluts i en relació amb la RNB. Espanya, 2000-2013

El Saldo de rendes primàries brutes de les Administracions públiques (SRPB) (en milions d'euros i en % respecte de la Renda nacional bruta (RNB). Inclou els impostos sobre la producció i les importacions (descomptades les subvencions sobre la producció, la depreciació pel desgast dels actius de les Administracions públiques, i les rendes netes sobre la propietat de les Administracions públiques.

Font: Comptabilitat Nacional, Base 2010. INE. 2010-2013 dades provisionals.

La caiguda dels dos principals components de la renda distribuïda directament a les llars (la remuneració dels assalariats i les rendes dels autònoms) i de la renda que retenen les Administracions públiques ha anat acompanyat d'un augment del 23,6% en termes agregats de les rendes del capital, 62.934 milions d'euros més que el 2007, amb un increment del seu pes en la distribució de la renda primària, que passa del 25,3% al 31,7% de la RNB.

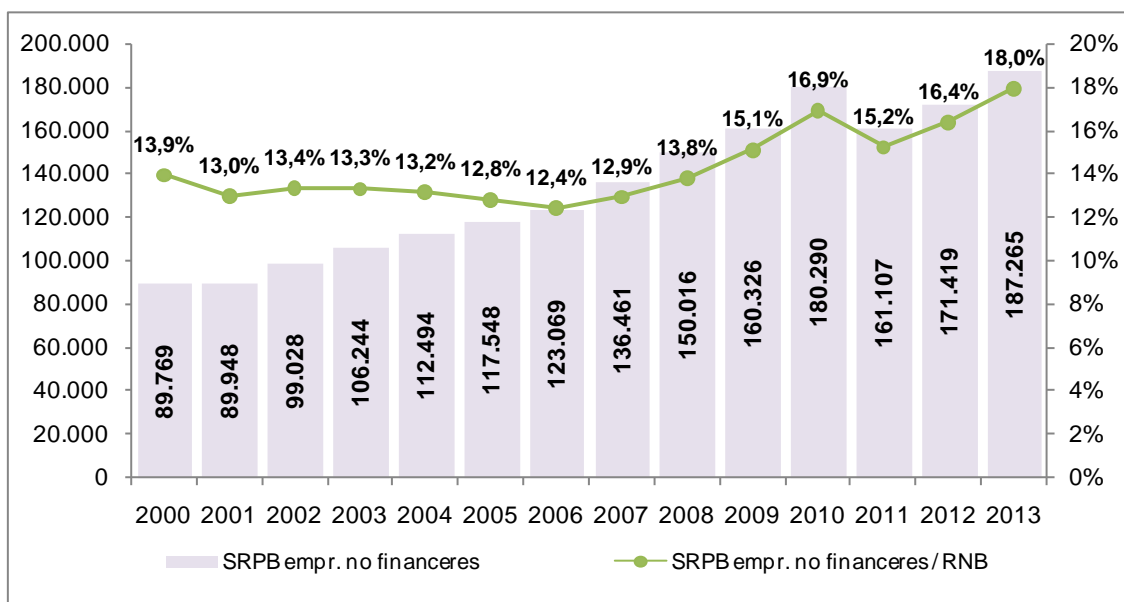
Aquest traspàs de rendes cap a les rendes del capital, s'explica en termes absoluts, principalment, per l'increment de les rendes empresarials no distribuïdes, si bé també augmenten de forma important en termes relatius els seus dos altres components, les rendes de la propietat que obtenen un part de les llars espanyoles, i la renda imputada als propietaris del seu habitatge habitual.

El saldo de rendes primàries que obtenen les empreses, un cop aquestes han repartit els beneficis i pagat interessos i altres rendes de la propietat, augmenten en 44.067 milions d'euros, un 25,6% més que el 2007. D'aquest increment, la comptabilitat nacional estima que la partida destinada a reposició del capital depreciat en el procés productiu ha augmentat en 18.053 milions d'euros, tot i que la inversió s'ha reduït de forma significativa al llarg d'aquests anys, posant de manifest la forta caiguda de la nova inversió destinada a l'augment de la capacitat productiva. Mentre que en els anys previs a l'inici de la crisi la formació bruta de capital havia arribat a significar més del 100% del saldo de renda primària bruta de les empreses, a partir del 2008 aquest percentatge es redueix i és del 66,6% l'any 2013.

L'augment de la renda no distribuïda neta de les empreses, especialment pel que fa a les empreses no financeres, conjuntament amb la reducció de la inversió i la caiguda de l'impost de societats pagat per les empreses, ha significat una font de recursos que les empreses espanyoles han utilitzat per reduir la càrrega del seu endeutament i/o augmentar les seves provisions.

Les empreses no financeres augmenten en 50.804 milions d'euros el saldo de rendes primàries brutes (un increment de 32.741 milions d'euros en termes nets). Així, té lloc un augment del pes del saldo de renda primària bruta (l'EBE més les rendes netes rebudes de la propietat) del sector empresarial no financer, que passar del 12,9% al 18,0% del RNB, guanyant 5,1 punts percentuals.

Gràfic 8. Evolució del saldo de renda primària bruta de les empreses no financeres i institucions sense ànim de lucre en termes absoluts i en relació amb la RNB. Espanya, 2000-2013

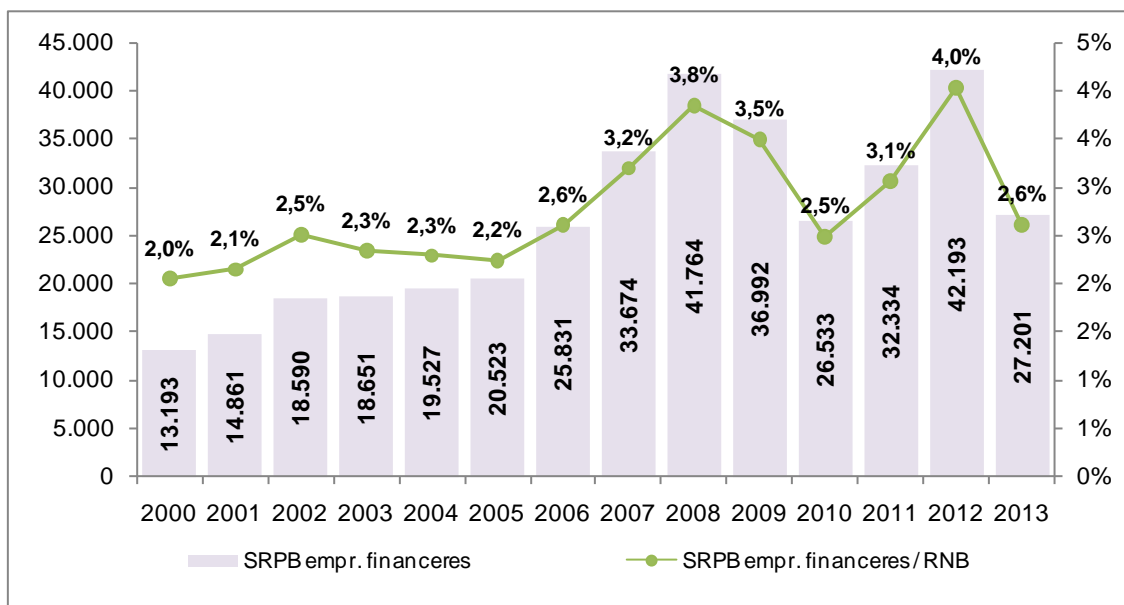

EBE empr. no financeres i ISAL: Excedent brut d'explotació més rendes de propietat rebudes d'altres sectors institucionals i de l'estranger menys rendes de la propietat pagades a altres sectors institucionals i a l'estranger de les empreses no financeres i les entitats sense ànim de lucre. (en milions d'euros i en % respecte de la RNB).

Font: Comptabilitat Nacional, Base 2010. INE. 2010-2013 dades provisionals.

Les empreses financeres redueixen el seu saldo de renda primària bruta en -6.473 milions d'euros, la qual cosa té com a conseqüència una lleugera pèrdua del pes de les rendes del sector empresarial financer, que passa de significar el 3,2% al 2,6% de la RNB, perdent 0,6 punts percentuals. Si bé cal tenir en compte que encara està per sobre del seu valor mitjà al llarg dels anys de creixement econòmic entre el 2000 i el 2007.

Gràfic 9. Evolució del saldo de renda primària bruta de les empreses financeres en termes absoluts i en relació amb la RNB. Espanya, 2000-2013

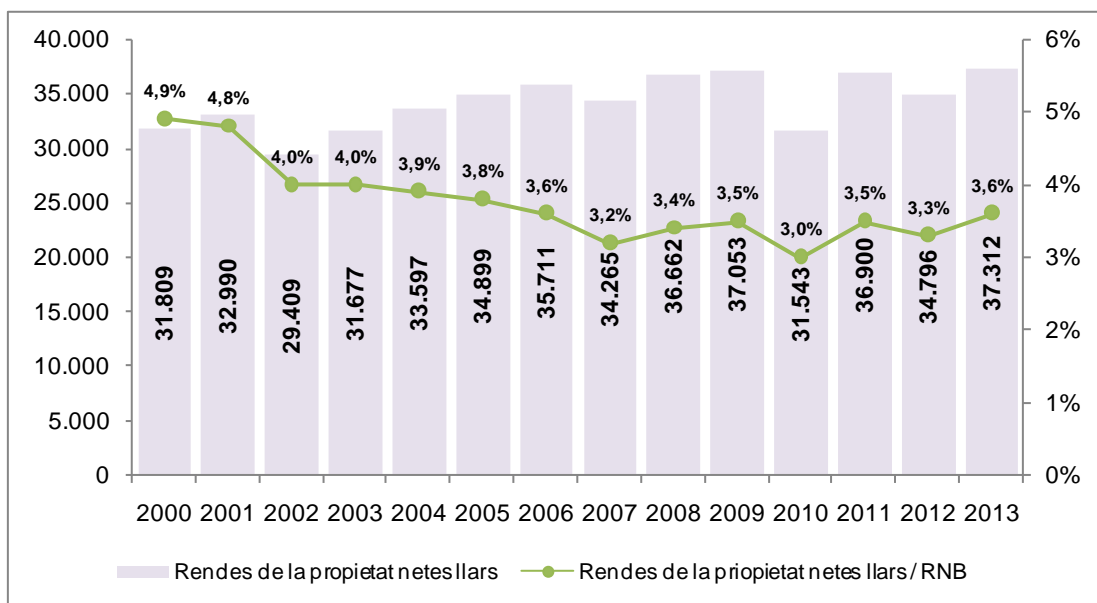

SRPB empr. financeres = Excedent brut d'explotació més rendes de propietat rebudes d'altres sectors institucionals i de l'estranger menys rendes de la propietat pagades a altres sectors institucionals i a l'estranger (en milions d'euros i en % respecte de la RNB).

Font: Comptabilitat Nacional, Base 2010. INE. 2010-2013 dades provisionals.

Per la seva part, les rendes netes de la propietat que van a parar a una part de les famílies, han augmentat en aquests anys de la crisi en 3.047 milions d'euros, el 8,9%, com a conseqüència, principalment, de l'augment del 49,9% de les rendes distribuïdes per les societats a les llars vinculades a la propietat de les empreses. Aquest increment ha fet augmentar el seu pes en la distribució de la renda primària, del 3,2% al 3,6% de la RNB l'any 2013.

Gràfic 10. Evolució de les Rendes de la propietat netes de les llars en termes absoluts i en relació amb la RNB. Espanya, 2000-2013

Rendes de la propietat netes llars: Rendes de la propietat rebudes per les llars, en forma d'interessos, rendes distribuïdes per les societats, i rendes de la terra menys les rendes de la propietat pagades per les llars a altres sectors institucionals i a l'exterior(en milions d'euros i en % respecte de la RNB).

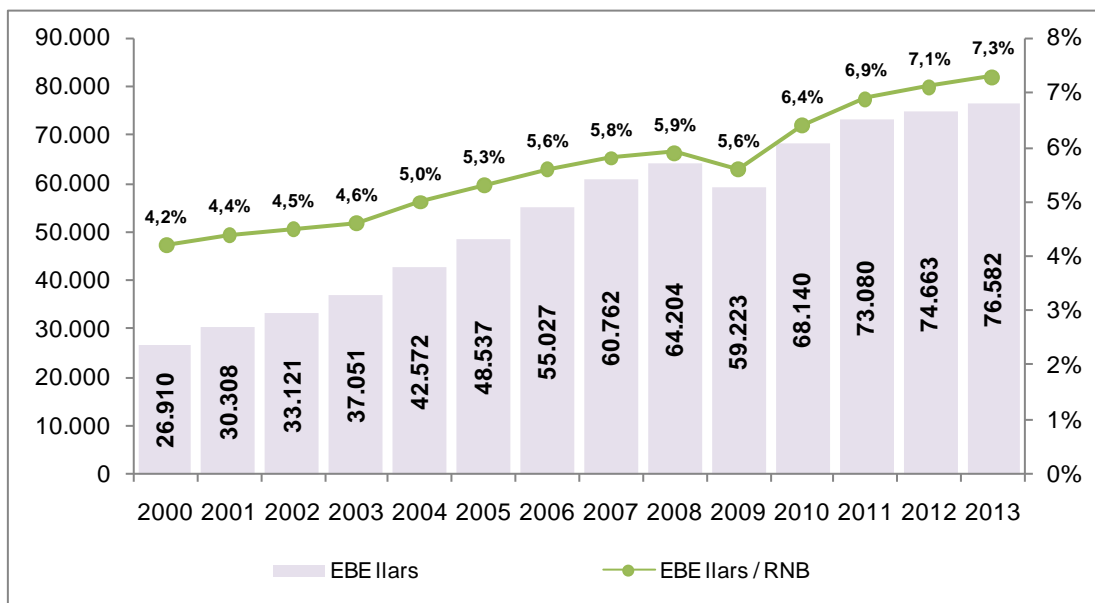
Font: Comptabilitat Nacional, Base 2010. INE. 2010-2013 dades provisionals.

Així, en termes conjunts, les rendes primàries brutes no distribuïdes de les empreses i el conjunt de rendes primàries de la propietat que perceben una part de les llars espanyoles han augmentat en 47.114 milions d'euros entre el 2007 i el 2013, el 22,8%.

Finalment, dins de les rendes del capital, les rendes brutes imputades als propietaris dels seus habitatges habituals, que la comptabilitat nacional estima que han augmentat en 15.820 milions d'euros, el 26,0% més que el 2007, incrementen també del seu pes en la distribució de la renda primària.

Gràfic 11. Evolució de les rendes brutes imputades als propietaris dels seus habitatges habituals en termes absoluts i en relació amb la RNB. Espanya, 2000-2013

EBE llars: Excedent Brut d'Explotació de les llars (en milions d'euros i en % respecte de la RNB) s'equival a les rendes imputades del lloguer per les llars propietàries de l'habitatge de residència.

Font: Comptabilitat Nacional, Base 2010. INE. 2010-2013 dades provisionals.

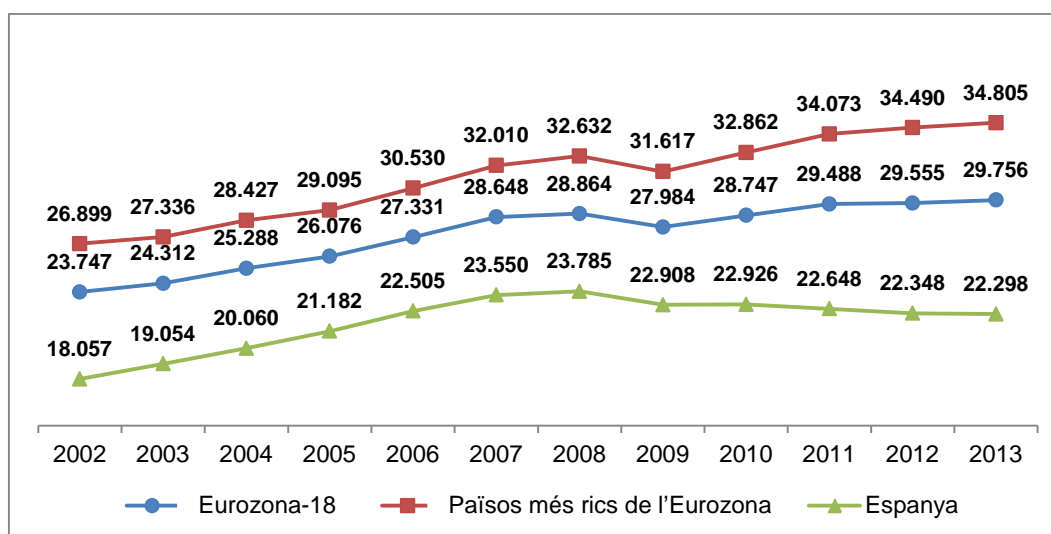
1.2.2. Comparació de l'evolució de la distribució de Renda nacional d'Espanya en els anys de crisi, 2007-2013, amb l'Eurozona

L'ajust sever que experimenta l'economia espanyola entre els anys 2007 i 2013, que es concentra en les rendes del treball, i que com hem vist, ha permès un increment de les rendes del capital, ha anat acompanyat d'un increment de la renda distribuïda en el conjunt de països de l'Eurozona, on la Renda nacional es recupera després de l'any 2009 i creix entre el 2007 i 2013 el 5,9%. Aquesta evolució ha permès també un augment de la renda per càpita repartida en el conjunt de l'Eurozona que es recupera després de l'any 2009, i acumula un creixement del 3,9% entre el 2007 i el 2013.

A Espanya, conjuntament amb Grècia, Irlanda i Portugal, l'impacte de la crisi ha implicat un empobriment en el relació amb el nivell de renda primària per càpita repartida a través del procés productiu en el conjunt de l'Eurozona. Així, la RNB per càpita espanyola passa de significar l'any 2007 el 82,2% de la RNB per càpita de l'Eurozona al 74,9% l'any 2013.

L'evolució d'aquesta divergència encara és més acusada quan es compara amb els sis països més rics de l'Eurozona, Holanda, Àustria, Finlàndia, Alemanya, Bèlgica, i França, respecte dels quals la renda per càpita espanyola passa del 73,6% al 64,1%, entre aquests mateixos anys.

Gràfic 12. Evolució de la Renda nacional bruta per càpita, Eurozona 18, Països més rics de l'Eurozona, i Espanya, 2002-2013

Nota: els sis països més rics de l'Eurozona són: Holanda, Àustria, Finlàndia, Alemanya, Bèlgica, i França.
Font: SEC Base 2010. Eurostat. 2010-2013 dades provisionals.

En l'Eurozona les rendes del capital, amb un creixement de l'1,4%, han tingut un comportament més moderat que el conjunt de rendes de l'economia, i perden pes relatiu en la distribució de renda primària, passant de significar el 31,5% al 30,2% de la RNB, mentre que a Espanya, com hem vist, aquest pes ha augmentat. Aquesta reducció és especialment destacada en les sis economies més riques de l'Eurozona, mostrant totes elles una pèrdua de pes de les rendes del capital superior a la del conjunt de l'Eurozona.

Aquest comportament de l'Eurozona respon per una part, a la moderació en el creixement de les rendes primàries brutes no distribuïdes dels sectors empresarials, que augmenten el 2,0%; i per una altra, a una reducció significativa de les rendes de la propietat netes de les llars, que cauen el -5,9%; mentre que aquesta evolució ha estat compensada només en part, per un increment més acusat de les rendes imputades als propietaris dels seus habitatges habituals, que augmenten l'11,6%. Així, en el conjunt de l'Eurozona, la pèrdua de pes de les rendes del capital ha anat acompanyada d'una pèrdua de pes tant de les rendes no distribuïdes dels sectors empresarial, com de les rendes de la propietat netes de les llars, que han més que compensat el guany de pes de les rendes imputades als propietaris dels seus habitatges habituals.

La pèrdua de pes de les rendes del capital de les sis economies més riques es produeix, en tots els casos, amb una caiguda conjunta del pes de les rendes no distribuïdes empresarials i les rendes netes de la propietat de les llars (si bé a Àustria augmenta el pes de les rendes de la propietat, i a Holanda augmenta el pes de les rendes no distribuïdes). Mentre que en totes elles cau el pes de les rendes imputades als propietaris dels seus habitatges, excepte en el cas d'Àustria i Finlàndia.

L'Eurostat estima que el modest increment del saldo de rendes primàries brutes de les empreses pel conjunt de l'Eurozona s'ha fet amb un augment de la reposició del capital fixe tant per part del sector empresarial financer com no financer, mentre que els dos sectors redueixen la renda neta no distribuïda, amb una caiguda del -26,2% en el primer cas, i del -16,4% en les empreses no financeres.

La reducció de les rendes de la propietat de les llars, respon principalment a l'ajust del seu component més important, les rendes distribuïdes de les societats a favor de les llars, que retrocedeixen gairebé un -8,0%, i que contrasta amb l'increment del 49,9% que experimenten

aquestes mateixes en l'economia espanyola. En aquest sentit, les rendes distribuïdes de les empreses a favor d'una part de les llars només han augmentat en sis dels divuit països de l'Eurozona, essent Espanya, conjuntament amb Eslovàquia, on aquest increment ha estat amb diferència de més intensitat.

Contràriament al que passa a l'economia espanyola, el saldo de rendes primàries de les administracions públiques en l'Eurozona manté un creixement més intens que el de les rendes del conjunt de l'economia, amb un augment del 9,3% i guanyant lleugerament pes en la distribució de la renda primària, del 12,2% al 12,5% de la RNB. Aquesta millora respon, principalment, a l'augment de la recaptació neta dels impostos sobre la producció i la importació, ja que l'impacte negatiu que implica la major càrrega dels interessos del deute no ha tingut en el conjunt de l'Eurozona un pes tant important, on fins i tot, hi ha països on aquesta càrrega s'ha reduït, com en els casos d'Alemanya i Holanda¹³.

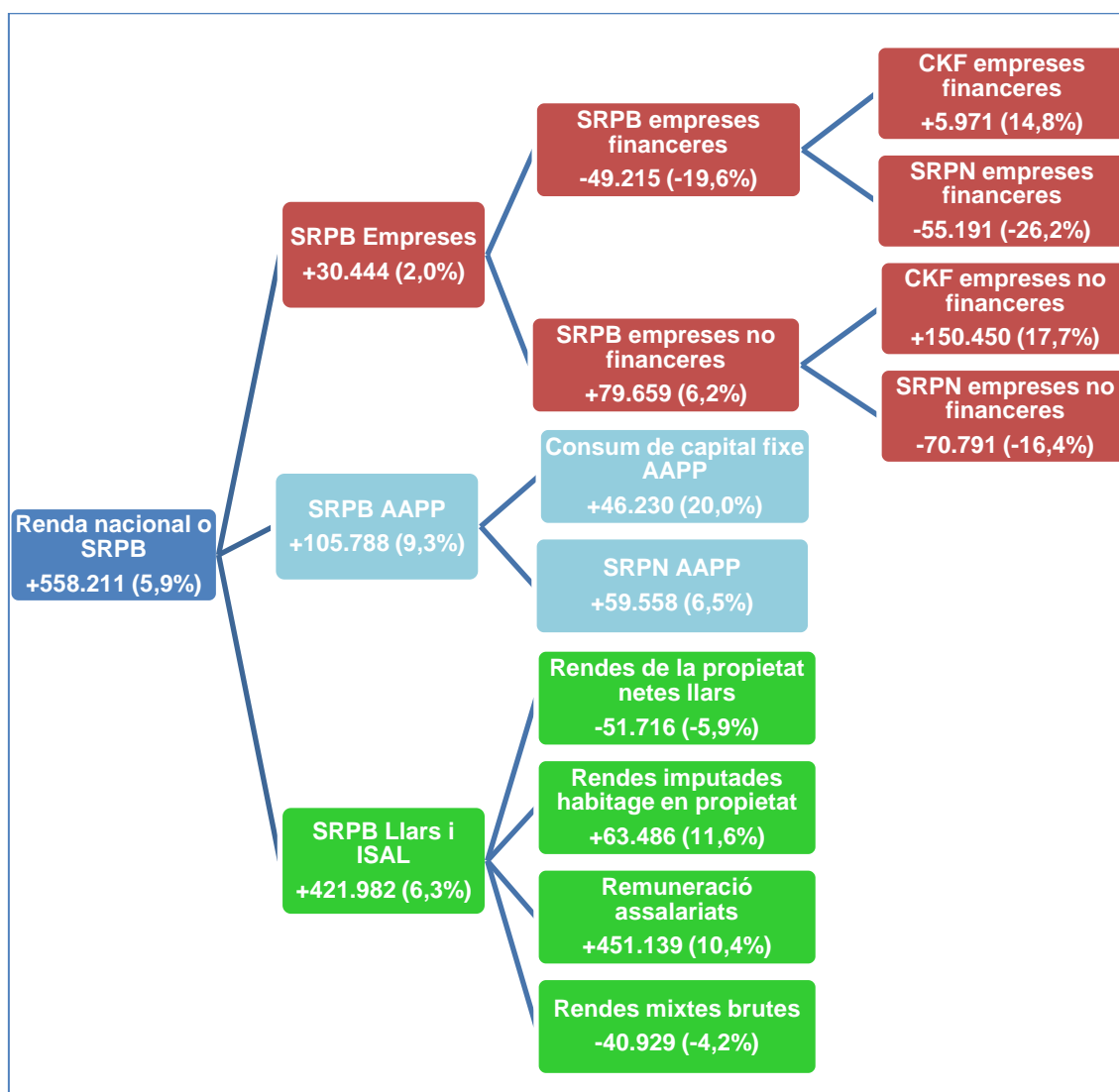
El comportament moderat de les rendes del capital ha anat acompanyat en el conjunt de l'Eurozona d'un increment relativament més intens de les rendes salarials, que augmenten entre el 2007 i el 2013 el 10,4%, millorant el seu pes en la distribució de la renda primària, i passant de significar el 46,0% al 47,9% de la RNB. Aquest increment és especialment destacat en les sis economies més riques de l'Eurozona, mostrant totes elles un guany de pes de les rendes salarials superior a la del conjunt de l'Eurozona.

Paral·lelament, les rendes del treball autònom, en un procés que es reproduïx, si bé amb diferents intensitats, a pràcticament la totalitat dels països de l'Eurozona, han vist reduir el seu pes en la RNB de l'Eurozona, del 10,3% al 9,3% el 2013, amb una caiguda del 4,2% d'aquestes rendes, un ajust més moderat que el que pateixen les rendes mixtes en l'economia espanyola. De nou, són els sis països més rics de l'Eurozona on aquesta pèrdua de pes de les rendes del treball autònom és més moderada, que en cas d'Àustria significa un lleuger increment. De totes maneres, cal tenir en compte que aquests sis països són els que mostren dins de l'Eurozona un pes més reduït de la renda dels autònoms.

---

¹³ Paral·lelament, els ingressos derivats dels impostos sobre la renda i el capital tenen un creixement del 7,2% en el conjunt de l'Eurozona, i del 14,4% en els seus països més rics.

Gràfic 13. Variació de les rendes primàries netes percebudes pels diferents sectors institucionals. Eurozona (18 països), 2007-2013

Unitats: milions d'euro. Entre parèntesi taxa de creixement en %.

Nota: SRPB = Saldo de rendes primàries brutes; SRPN = Saldo rendes primàries netes (descomptada la depreciació del capital o consum de capital fixe, CKF). El Saldo de rendes primàries brutes ens indica pel conjunt de l'economia i per a cada sector institucional el volum de renda percebut del procés productiu un cop s'han restat les rendes de la propietat pagades a l'exterior (i als altres sectors institucionals en el cas de cada un dels sectors institucionals), i s'han afegit les rendes de la propietat rebudes de l'exterior (i dels altres sectors institucionals en el cas de cada un dels sectors institucionals). La remuneració dels assalariats és en aquest cas un concepte nacional, i per tant té restades les rendes del treball pagades a no residents i afegides les rendes del treball obtingudes a l'estranger per treballadors residents. Així mateix, es descompten els impostos nets sobre la producció pagats a l'estranger per residents, i els impostos nets sobre la producció cobrats per les Administracions públiques a subjectes no residents.

Font: SEC Base 2010. Eurostat. 2010-2013 dades provisionals.

2. Aproximació a la distribució de la renda primària a Catalunya

En aquest apartat s'aproxima la distribució primària de la renda a Catalunya, l'any 2013 i la seva evolució en el període 2007-2013.

L'anàlisi, limitat per la disponibilitat d'una sèrie homogènia de dades pel conjunt del període¹⁴, permet estudiar la distribució de la renda primària abans que tingui lloc la distribució de les rendes de la propietat entre sectors institucionals, i abans que es produeixi el procés de distribució de rendes amb l'exterior¹⁵. Això significa que només podem distingir al llarg d'aquests anys l'evolució del pes sobre el PIB de les rendes salarials, de l'Excedent brut d'explotació i dels impostos indirectes (descomptades les subvencions sobre la producció) pagats pels sectors institucionals. L'Excedent brut d'explotació inclou, les rendes empresarials generades per cada sector institucional abans del procés de distribució de beneficis, i d'impostos sobre beneficis, les despeses estimades associades a la depreciació dels actius fixes, les rendes mixtes del treball autònom, i les rendes imputades a les llars propietàries dels seus habitatges habituals.

Catalunya manté l'any 2013 un nivell de renda per càpita superior al de l'economia espanyola però per sota del conjunt de països de l'Eurozona.

Catalunya manté l'any 2013 una distribució de la renda derivada del procés productiu molt similar a la del conjunt d'Espanya, i en relació amb l'Eurozona i els seus països més rics relativament més escorada en favor de la renda distribuïda a través de l'Excedent brut d'explotació. Això es tradueix en un pes menor de les rendes salarials, i en menor mesura en un pes inferior del impostos indirectes.

La crisi econòmica ha significat per Catalunya, igual que per Espanya, un empobriment en relació amb l'Eurozona, mentre que s'han mantingut les distàncies amb Espanya. Es trenca així amb el procés de convergència de Catalunya amb la renda per càpita mitjana de l'Eurozona, especialment amb els seus països més rics.

L'ajust, com a Espanya, es fa amb una reducció de les rendes salarials, tant en termes absoluts com del seu pes sobre el PIB, i en menor mesura dels impostos nets sobre la producció i importacions. Mentre que augmenta el valor absolut i el pes de les rendes distribuïdes a través de l'Excedent brut d'explotació.

---

¹⁴ Nota metodològica: La Comptabilitat Regional de l'INE ofereix per Catalunya (i la resta de comunitats autònomes) una sèrie homogènia, 2000-2013, en termes SEC95 i base 2008, dels principals components de la distribució primària del PIB. La sèrie no disposa però de les variables Impostos nets sobre la producció i les importacions i Excedent brut d'explotació (EBE). L'estabilitat estructural del pes del Impostos nets sobre la producció nets d'importacions en relació amb el PIB queda recollida en l'enllaç d'aquests pesos pels anys 2000-2013 de les successives sèries de CR SEC95 base 2000 (2000-2010), SEC95 base 2008 (2008-2013) i SEC2010 (2010-2013). Utilitzant aquests pesos, pels anys 2000-2009 de la CR SEC95 base 2000 i pels anys 2010-2013 de la CR SEC2010, aplicats sobre el PIB de la sèrie CR SEC95 base 2008, s'obté la sèrie utilitzada de la variable Impostos nets sobre la producció i les importacions. Paral·lelament, un cop obtinguda la sèrie d'Impostos nets sobre la producció i les importacions l'EBE = PIB – Remuneració dels assalariats – Impostos nets sobre la producció i les importacions. Per l'any 2013 les variables Remuneració dels assalariats (RA), i EBE, s'obtenen aplicant les taxes de creixement d'aquestes dues variables de la sèrie CR SEC2010, als valors de l'any 2012, i finalment s'obté el valor de la variable Impostos nets sobre la producció i les importacions = PIB – RA – EBE.

¹⁵ La comptabilitat nacional permet analitzar la distribució funcional de la renda des de la perspectiva de la generació de la renda i abans que tingui lloc el procés de distribució de la rendes de la propietat. Es computa des d'una perspectiva interna de l'economia (sense tenir en compta les rendes percebudes per residents i generades a l'estranger) i es pot desagregar aquesta generació de renda per sectors institucionals analitzats des de la seva vessant productora. El PIB s'obté com l'agregació de les rendes generades i pagades en forma de remuneració dels assalariats per cada un dels sectors institucionals, l'excedent brut d'explotació generat per cada un dels sectors institucionals, i un factor residual que és el valor dels impostos sobre la producció i les importacions (imposició indirecte) nets de subvencions i que s'obté pel conjunt de l'economia ja que no es dona desagregadament per sectors institucionals.

Aquesta evolució contrasta amb l'augment, en termes absoluts i del seu pes sobre el PIB, de les rendes salarials en el conjunt de l'Eurozona, i amb el creixement moderat del conjunt de rendes distribuïdes a través de l'Excedent brut d'explotació. Paral·lelament, amb un creixement similar al del conjunt de l'economia, es manté el pes sobre el PIB dels impostos nets sobre la producció i les importacions en el conjunt de l'Eurozona, i augmenta lleugerament el seu pes en els seus països més rics.

Distribució del Producte interior brut l'any 2013

L'any 2013 el 46,2% del PIB generat a Catalunya pel conjunt dels sectors institucionals es distribueix en forma de rendes salarials. L'Excedent brut d'explotació significa el 43,3% del PIB. Mentre que 10,5% del PIB restant es correspon amb els impostos nets sobre la producció i les importacions pagats pel conjunt de sectors institucionals. En el cas d'Espanya aquests pesos són del 46,1%, del 44,3%, i del 9,7%, respectivament.

La distribució de la renda primària a Catalunya es troba relativament més escorada en favor de les rendes que componen l'Excedent brut d'explotació que en el conjunt de països de l'Eurozona, on el pes d'aquestes rendes és del 40,6%. Això és en detriment, principalment, del pes de les rendes salarials que a l'Eurozona signifiquen el 48,0% del PIB.

Aquesta diferència respon, principalment, a la distància mantinguda amb els països més rics de l'Eurozona on el pes de les rendes salarials, del 51,1% del PIB, és 4,9 punts percentuals superior als de l'economia catalana; el pes de les rendes que componen l'Excedent brut d'explotació, del 37,6% del PIB, és 5,7 punts percentuals inferior que a Catalunya; mentre que el pes dels impostos nets sobre la producció i les importacions també es situa per sota tant del conjunt de l'Eurozona com dels sis països més rics d'aquesta zona, amb uns pesos de l'11,4% del PIB, i de l'11,3% del PIB, respectivament.

Aquest comportament diferencial en relació amb l'Eurozona és molt similar al que observem en el conjunt de l'economia espanyola.

Evolució de la distribució del Producte interior brut en els anys de la crisi, 2007-2013

L'impacte de la crisi econòmica ha tingut unes conseqüències similars sobre l'economia catalana que en el conjunt d'Espanya.

La caiguda del -6,0% del PIB en termes reals, entre els anys 2007 i 2013, ha estat d'una intensitat similar a la del conjunt de l'economia espanyola, on el PIB es redueix el -5,9% en termes reals entre aquests anys. Aquesta evolució ha significat un retrocés del nivell de vida, que per Catalunya es posa de manifest en la caiguda del -10,1% del PIB per càpita en termes reals, i que es correspon amb una disminució del -9,8% en el cas d'Espanya.

En aquest sentit, si bé la renda per càpita generada a Catalunya es manté al voltant d'un 17% superior a la d'Espanya, empitjora en relació amb l'Eurozona i de forma més acusada en relació amb els sis països més rics d'aquesta zona. El PIB per càpita català passa de significar l'any 2007 el 95,9% de la renda per càpita generada en el conjunt de l'Eurozona a significar-ne el 87,0% el 2013. Mentre que en relació amb els sis països més rics d'aquesta àrea passa de significar el 86,8% l'any 2007 al 75,2% l'any 2013. La crisi trenca així amb el procés de convergència dels nivells de vida de l'economia catalana amb l'Eurozona.

L'ajust en la renda generada, de 3.163 milions d'euros, també s'ha repartir de forma desequilibrada tal i com hem identificat en el primer apartat per l'economia espanyola, amb un retorçes de les rendes salarials de -7,443 milions d'euros. Mentre que les rendes que

composen l'Excedent brut d'explotació augmenten al llarg dels anys de la crisi, entre el 2007 i el 2013, en 5.159 milions d'euros. Paral·lelament, els impostos nets sobre la producció i les importacions pagats pels sectors institucionals catalans, es redueixen en -879 milions d'euros.

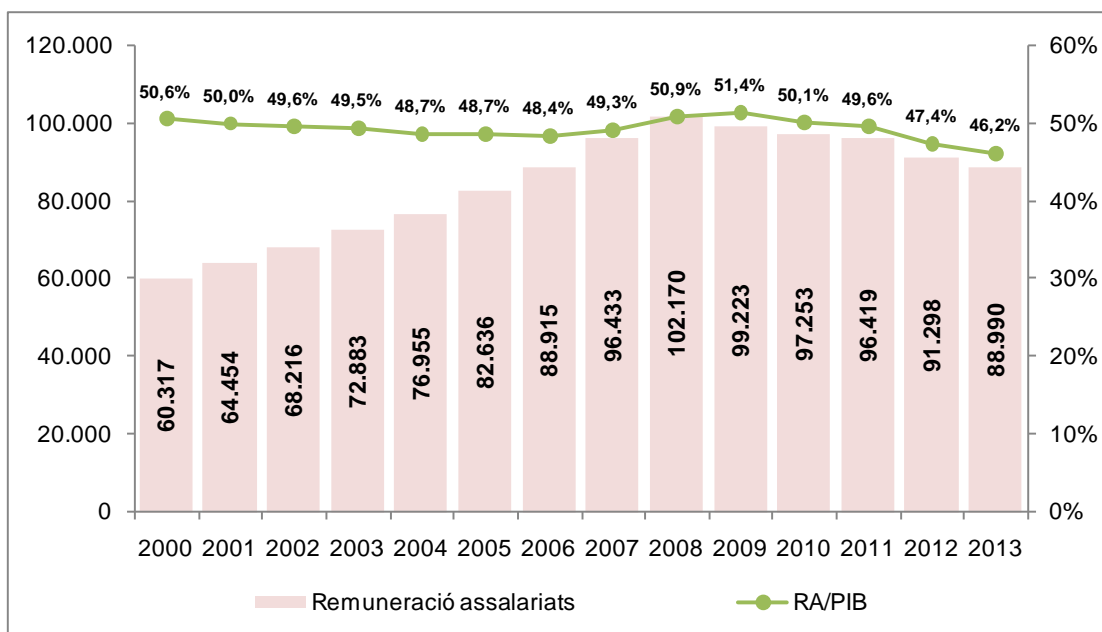
L'impacte d'aquest ajust ha tingut com a resultat una pèrdua de pes de les rendes salarials sobre el PIB que té lloc, com en el conjunt d'Espanya, a partir de l'any 2010, i que situa el pes d'aquestes rendes en el 46,2% del PIB català l'any 2013, -3,1 punts percentuals menys que el 2007.

Aquesta caiguda respon, principalment, a la forta disminució del nombre d'assalariats a Catalunya, amb un retrocés del -17,4% en relació amb l'any 2007. Mentre que la remuneració mitjana per assalariat, com ja hem vist que succeïa en l'economia espanyola, ha tingut un creixement clarament per sota de l'evolució de la productivitat mitjana en el conjunt del períodes estudiat. Entre els anys 2007 i 2013 la productivitat mitjana a Catalunya creix a un ritme del 2,7% anual acumulatiu, mentre que la remuneració per assalariat ho fa a un ritme de l'1,9% anual acumulatiu.

Per la seva part, els impostos nets sobre la producció i les importacions pagats pels sectors institucionals també es redueixen al llarg de la crisi i evolucionen de forma paral·lela a com ho han fet en el conjunt d'Espanya. En concret, l'ajust dels impostos indirectes a Catalunya, s'ha traduït en una pèrdua del seu pes de -0,3 punts percentuals, i signifiquen l'any 2013 el 10,5% de PIB, tot i els successius increments en els tipus impositius establerts en la segona meitat de l'any 2010 i a partir de l'any 2012.

L'augment del conjunt de les rendes que composen l'Excedent brut d'explotació ha tingut com a resultat un increment del seu pes en 3,3 punts percentuals i que passen a significar l'any 2013 el 43,3% del PIB, amb un comportament similar al del conjunt d'Espanya. Això contrasta amb la pèrdua de pes que el conjunt d'aquestes rendes tenen tant en l'Eurozona com, amb més intensitat, en els sis països més rics d'aquesta àrea. En el primer cas en passar del 42,6% del PIB l'any 2007 al 40,6% del PIB el 2013, i en el segon en reduir-se el pes del 40,3% del PIB al 37,6% del PIB l'any 2013.

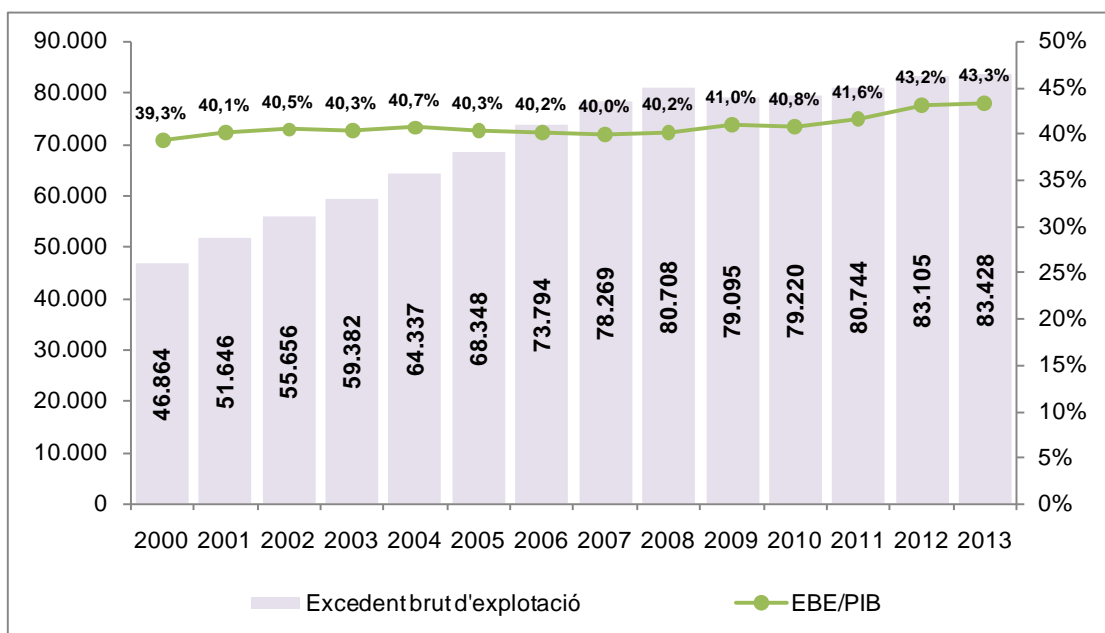
Gràfic 14. Evolució de la remuneració dels assalariats en termes absoluts i en relació amb el PIB. Catalunya, 2000-2013

RA: Remuneració dels assalariats (en milions d'euros i en % sobre el PIB). Inclou les cotitzacions socials a càrrec dels empleats i dels empleadors.

Font: Comptabilitat Nacional, base 2008. INE. 2010-2013 dades provisionals.

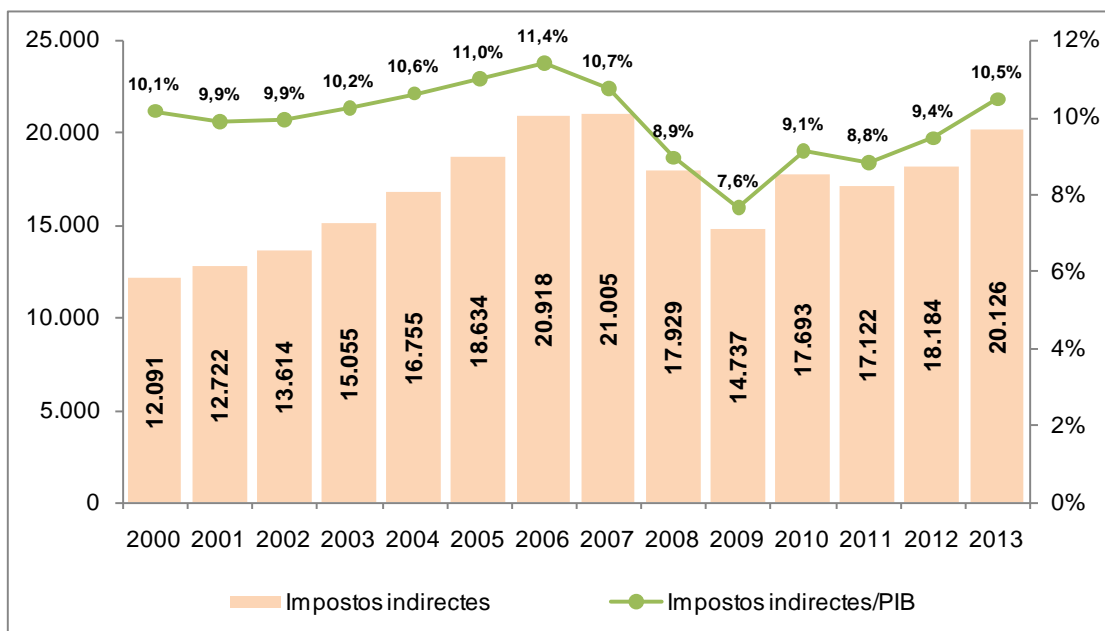
Gràfic 15. Evolució de l'Excedent brut d'explotació en termes absoluts i en relació amb el PIB. Catalunya, 2000-2013.¹⁶

EBE: Excedent brut d'explotació (en milions d'euros i en % respecte del PIB). Inclou les rendes del capital, les rendes de la propietat, i les rendes mixtes (rendes generades per empreses individuals i societats personalistes sense personalitat jurídica: inclou rendes dels autònoms, i professionals lliberals).

Font: Elaboració pròpia a partir de Comptabilitat Nacional, base 2008. INE. 2010-2013 dades provisionals.

Gràfic 16. Evolució dels impostos nets sobre la producció i les importacions en termes absoluts i en relació amb el PIB. Catalunya, 2000-2013.¹⁷

Impostos indirectes: Impostos nets sobre la producció i les importacions (descomptades les subvencions sobre la producció) pagats pels sectors institucionals (en milions d'euros i en % respecte del PIB).

Font: Elaboració pròpia a partir de Comptabilitat Nacional, base 2008. INE. 2010-2013 dades provisionals.

¹⁶ Veure nota 12 nota metodològica.

¹⁷ Veure nota 12 nota metodològica.

TAULES ANNEXES

1. Distribució Funcional de la renda a Espanya 2000-2013

Distribució funcional de la renda. Espanya, 2000-2013 en milions d'euros

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2000-2007	2007-2013	2000-2013
PIB	646.250	699.528	749.288	803.472	861.420	930.566	1.007.974	1.080.807	1.116.207	1.079.034	1.080.913	1.075.147	1.055.158	1.049.181	67,2%	-2,9%	62,3%
Excedent brut d'explotació	270.834	296.172	319.075	339.380	362.133	386.878	417.480	450.170	465.182	455.174	445.879	453.354	458.324	458.590	66,2%	1,9%	69,3%
EBE, Rendes netes de la propietat i Rendes propietat pagades exterior dels altres sectors institucionals	110.674	120.823	135.095	142.045	153.045	166.896	185.386	219.760	247.653	241.466	244.723	229.688	237.563	234.213	98,6%	6,6%	111,6%
Rendes de la propietat pagades a l'exterior menys rebudes de l'exterior	6.875	12.379	13.693	11.792	13.175	18.259	21.879	31.395	35.160	25.523	20.508	23.492	14.774	13.850	356,7%	-55,9%	101,5%
Excedent brut d'explotació (més rendes propietat rebudes menys pagades) del sector empresarial financer	13.193	14.861	18.590	18.651	19.527	20.523	25.831	33.674	41.764	36.992	26.533	32.334	42.193	27.201	155,2%	-19,2%	106,2%
Excedent brut d'explotació (més rendes propietat rebudes menys pagades) del sector empresarial no financer i ISFL	90.892	91.137	100.273	107.429	113.749	118.967	124.711	138.337	152.189	161.812	181.714	162.714	173.016	188.877	52,2%	36,5%	107,8%
Excedent brut d'explotació (més rendes propietat rebudes menys pagades) de les AAPP	-286	2.446	2.539	4.173	6.594	9.147	12.965	16.354	18.540	17.139	15.968	11.148	7.580	4.285	-5818,2%	-73,8%	-1598,3%
EBE (més rendes propietat rebudes menys pagades) de les llars més Rendes mixtes de les llars	160.160	175.349	183.980	197.335	209.088	219.982	232.094	230.410	217.529	213.708	201.156	223.666	220.761	224.377	43,9%	-2,6%	40,1%
Excedent brut d'explotació (més rendes propietat rebudes menys pagades) de les llars	58.719	63.298	62.530	68.728	76.169	83.436	90.738	95.027	100.866	96.276	99.683	109.980	109.459	113.894	61,8%	19,9%	94,0%
Rendes mixtes brutes de les llars	101.441	112.051	121.450	128.607	132.919	136.546	141.356	135.383	116.663	117.432	101.473	113.686	111.302	110.483	33,5%	-18,4%	8,9%
Remuneració dels assalariats internes	313.263	337.835	360.690	386.223	411.320	444.044	481.152	522.556	559.777	549.173	541.475	531.879	501.909	490.253	66,8%	-6,2%	56,5%
Remuneració dels assalariats de les llars residents	313.294	337.976	360.911	386.543	411.567	444.370	481.540	523.123	560.517	549.867	542.334	532.770	503.260	492.270	67,0%	-5,9%	57,1%
Remuneració dels assalariats pagades a l'estranger netes de les rebudes de l'estranger	-31	-141	-221	-320	-247	-326	-388	-567	-740	-694	-859	-891	-1.351	-2.017	1729,0%	255,7%	6406,5%
Impostos sobre la producció nets de subvencions interns	62.153	65.521	69.523	77.869	87.967	99.644	109.342	108.081	91.248	74.687	93.559	89.914	94.925	100.338	73,9%	-7,2%	61,4%
Impostos sobre la producció nets de subvencions de rebuts per les AAPP	66.596	70.358	74.675	82.847	92.983	104.119	113.283	112.775	95.712	79.723	98.053	94.309	99.486	104.930	69,3%	-7,0%	57,6%
Impostos sobre la producció pagats a l'estranger nets dels rebuts de l'estranger	-4.443	-4.837	-5.152	-4.978	-5.016	-4.475	-3.941	-4.694	-4.464	-5.036	-4.494	-4.395	-4.561	-4.592	5,6%	-2,2%	3,4%

Distribució funcional de la renda. Espanya, 2000-2013 en percentatge sobre el PIB

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2000-2007	2007-2013	2000-2013
PIB	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			
Excedent brut d'explotació	41,8%	41,9%	42,3%	42,6%	42,2%	42,0%	41,6%	41,4%	41,7%	41,7%	42,2%	41,3%	42,2%	43,4%	43,7%	-0,2%	2,0%	1,8%
EBE, Rendes netes de la propietat i Rendes propietat pagades exterior dels altres sectors institucionals	17,9%	17,1%	17,3%	18,0%	17,7%	17,8%	17,9%	18,4%	20,3%	22,2%	22,4%	22,6%	21,4%	22,5%	22,3%	3,2%	2,0%	5,2%
Rendes de la propietat pagades a l'exterior menys rebudes de l'exterior	1,4%	1,1%	1,8%	1,8%	1,5%	1,5%	2,0%	2,2%	2,9%	3,1%	2,4%	1,9%	2,2%	1,4%	1,3%	1,8%	-1,6%	0,2%
Excedent brut d'explotació (més rendes propietat rebudes menys pagades) del sector empresarial financer	1,6%	2,0%	2,1%	2,5%	2,3%	2,3%	2,2%	2,6%	3,1%	3,7%	3,4%	2,5%	3,0%	4,0%	2,6%	1,1%	-0,5%	0,6%
Excedent brut d'explotació (més rendes propietat rebudes menys pagades) del sector empresarial no financer i ISFL	15,0%	14,1%	13,0%	13,4%	13,4%	13,2%	12,8%	12,4%	12,8%	13,6%	15,0%	16,8%	15,1%	16,4%	18,0%	-1,3%	5,2%	3,9%
Excedent brut d'explotació (més rendes propietat rebudes menys pagades) de les AAPP	-0,1%	0,0%	0,3%	0,3%	0,5%	0,8%	1,0%	1,3%	1,5%	1,7%	1,6%	1,5%	1,0%	0,7%	0,4%	1,5%	-1,1%	0,4%
EBE (més rendes propietat rebudes menys pagades) de les llars més Rendes mixtes de les llars	24,0%	24,8%	25,1%	24,6%	24,6%	24,3%	23,6%	23,0%	21,3%	19,5%	19,8%	18,6%	20,8%	20,9%	21,4%	-3,5%	0,1%	-3,4%
Excedent brut d'explotació (més rendes propietat rebudes menys pagades) de les llars	8,0%	9,1%	9,0%	8,3%	8,6%	8,8%	9,0%	9,0%	8,8%	9,0%	8,9%	9,2%	10,2%	10,4%	10,9%	-0,3%	2,1%	1,8%
Rendes mixtes brutes de les llars	15,9%	15,7%	16,0%	16,2%	16,0%	15,4%	14,7%	14,0%	12,5%	10,5%	10,9%	9,4%	10,6%	10,5%	10,5%	-3,2%	-2,0%	-5,2%
Remuneració dels assalariats internes	48,6%	48,5%	48,3%	48,1%	48,1%	47,7%	47,7%	47,7%	48,3%	50,1%	50,9%	50,1%	49,5%	47,6%	46,7%	-0,2%	-1,6%	-1,8%
Remuneració dels assalariats de les llars residents	48,6%	48,5%	48,3%	48,2%	48,1%	47,8%	47,8%	47,8%	48,4%	50,2%	51,0%	50,2%	49,6%	47,7%	46,9%	-0,1%	-1,5%	-1,6%
Remuneració dels assalariats pagades a l'estranger netes de les rebudes de l'estranger	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,2%	-0,1%	-0,1%	-0,2%
Impostos sobre la producció nets de subvencions interns	9,6%	9,6%	9,4%	9,3%	9,7%	10,2%	10,7%	10,8%	10,0%	8,2%	6,9%	8,7%	8,4%	9,0%	9,6%	0,4%	-0,4%	0,0%
Impostos sobre la producció nets de subvencions de rebuts per les AAPP	10,4%	10,3%	10,1%	10,0%	10,3%	10,8%	11,2%	11,2%	10,4%	8,6%	7,4%	9,1%	8,8%	9,4%	10,0%	0,1%	-0,4%	-0,3%
Impostos sobre la producció pagats a l'estranger nets dels rebuts de l'estranger	-0,8%	-0,7%	-0,7%	-0,7%	-0,6%	-0,6%	-0,5%	-0,4%	-0,4%	-0,4%	-0,5%	-0,4%	-0,4%	-0,4%	-0,4%	0,3%	0,0%	0,3%

Font: Elaboració pròpia a partir de Comptabilitat Nacional Base 2010. INE.

CONCLUSIONS

- Qualsevol política que tingui l'equitat i la lluita contra les desigualtats com un dels seus eixos fonamentals ha de tenir en compte i actuar sobre l'estructura de repartiment de la renda primària. També és important des d'una perspectiva macroeconòmica, ja que les diferents fonts de renda tenen un impacte diferent sobre els components de la demanda agregada, especialment sobre la despesa de consum i la inversió.
- Durant els anys analitzats (2007-2013), la crisi ha comportat un ajust important de la renda distribuïda en l'economia espanyola, però amb efectes molt desequilibrats: perden els assalariats, perden els autònoms, perden els béns i serveis públics i guanyen les empreses i las rendes de la propietat. L'ajust es concentra en les rendes del treball mentre s'incrementen de forma extraordinària les rendes del capital. Una conseqüència és l'augment de les desigualtats.
- Les rendes dels assalariats/des pateixen un ajust de 30.853 milions d'euros, amb una caiguda del -5,9%, clarament més intensa que la del conjunt de l'economia. Això ha comportat una pèrdua de pes en la distribució de la renda passant de significar el 49,6% el 2007 al 47,2% el 2013.
- La caiguda de la remuneració dels treballadors/es és produïda per la disminució de les remuneracions netes i de les cotitzacions socials, com a conseqüència de la devaluació salarial provocada per la reforma salarial (els salaris han crescut per sota dels increments de productivitat) i la caiguda de l'ocupació.
- Paral·lelament, les rendes mixtes del treball autònom, amb un ajust de 24.900 milions d'euros, cauen el -18,6%. Com en el cas de les rendes salarials aquest ajust respon en bona part al retrocés del nombre de persones que reben aquest tipus de renda.
- En conseqüència, les rendes del treball autònom, que en bona part es corresponen amb rendes del treball, també han perdut pes en el procés de distribució de la renda, en passar del 12,8% al 10,6%. Una caiguda que ja s'estava produint fins i tot abans de la crisi econòmica, el mateix que succeeix en la gran majoria dels països de l'Eurozona.
- Per la seva banda, el saldo de rendes del sector públic, que posteriorment reverteix sobre l'economia i les llars en forma de serveis i béns públics, també es redueix de forma acusada, 19.914 milions d'euros menys, un retrocés del -15,4%. Cal tenir, a més, en compte que la tributació directa, que no es comptabilitza com a renda del sector públic, encara ha tingut una davallada més intensa, 32.875 milions d'euros menys, amb un retrocés del -23%. En un context d'ajust del dèficit públic, s'ha visualitzat a través de les retallades.
- Aquestes caigudes han anat acompanyades, no obstant, d'un augment del 23,6% de les rendes del capital, 62.934 milions d'euros més, amb un increment del seu pes en la distribució de la renda que passa del 25,3% al 31,7%.
- Aquest traspàs de rendes cap a les rendes del capital, s'explica, principalment, per l'increment de les rendes empresarials no distribuïdes, si bé també augmenten, en termes relatius, de forma important, les rendes de la propietat en mans d'una part de les llars vinculades a la propietat de les empreses.
- L'augment de la renda no distribuïda neta de les empreses, conjuntament amb la reducció de la inversió i la caiguda de l'impost de societats, han comportat recursos per a les empreses que aquestes han utilitzat bàsicament per reduir la càrrega del seu endeutament i/o augmentar les provisions.

- En resum, pel que fa a l'increment de les rendes del capital, augmenten les que es queden a les empreses, augmenten les distribuïdes a una part de les famílies (vinculades a la propietat de les empreses) i també augmenten les imputades als habitatges principals de propietat.
- Les dades posen de manifest una distribució molt desigual dels esforços que, en canvi, no succeeix en l'Eurozona.
- A Espanya, conjuntament amb Grècia, Irlanda i Portugal, l'impacte de la crisi ha implicat un empobriment de la població. La renda per càpita espanyola en relació a l'Eurozona ha passat de significar, l'any 2007, el 82,2%, al 74,9% l'any 2013.
- En l'Eurozona, durant aquest període, les rendes del capital han tingut un creixement més moderat que el conjunt de rendes de l'economia i perden pes relatiu en la distribució de la renda passant del 31,5% al 30,2%. Aquesta reducció és especialment destacada en les sis economies més riques (Holanda, Àustria, Finlàndia, Alemanya, Bèlgica i França).
- Contràriament al que ha succeït en l'economia espanyola, el saldo de les rendes de les administracions públiques en l'Eurozona manté un creixement més intens que en el conjunt de l'economia i guanyen pes en la distribució de la renda. Això, a més, ve acompanyat d'un increment de la recaptació de la tributació directe.
- Per la seva banda, les rendes salarials en l'Eurozona també han millorat el seu pes en la distribució de la renda passant de significar el 46,0% al 47,9%.
- Cal destacar que Espanya és juntament amb Eslovàquia, els països on l'increment de les rendes distribuïdes de les empreses en favor d'una part de les llars (vinculades a la propietat de les empreses) ha estat més intensa, amb un increment del 49,6%.
- Pel que fa a Catalunya, les dades de les quals es disposa són limitades però suggereixen un comportament similar al d'Espanya. Mentre que a Espanya la referència actualitzada és SEC 2010 base 2010 a Catalunya la referència és SEC 1995 base 2008 i les dades estan menys desagregades.
- No es disposa de dades per desagregar les rendes del capital però l'agregat de l'EBE (excedent brut d'explotació) es comporta igual que l'agregat espanyol. I el mateix succeeix amb l'agregat de remuneracions dels assalariats. D'altra banda, Catalunya i Espanya, comparteixen factors estructurals en el procés de distribució de la renda primària.
- Per tot això es pot deduir que el que s'ha dit per Espanya val també per a Catalunya. A Catalunya els salaris creixen igualment per sota de la productivitat (amb un increment de l'1,9% anual acumulatiu en front del 2,7% també acumulatiu que augmenta la productivitat).
- Agafant com a referència la composició del PIB en lloc de la RNB (dada aquesta última de la qual no es disposa per a tot el període analitzat), per l'economia catalana la pèrdua de les rendes salarials en el període 2007-2013 ha estat de 7.443 milions d'euros, la qual cosa significa una caiguda del 7,7%, més intensa que la que es produeix en el conjunt de l'estat (6,9%).

Barcelona, abril de 2015

CERES